

**T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPOR YAPAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN SPOR
FARKINDALIKLARI VE SPORA BAĞLILIKLARININ
İNCELENMESİ**

KORAY YARDIMCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN

OCAK – 2024

YOZGAT

**T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**SPOR YAPAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN SPOR
FARKINDALIKLARI VE SPORA BAĞLILIKLARININ
İNCELENMESİ**

KORAY YARDIMCI

YÜKSEK LİSANS

Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN

OCAK – 2024

YOZGAT

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ ONAY FORMU

T.C.

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Enstitümüzün Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Koray YARDIMCI'nın hazırladığı “**Spor Yapan Çocukların Ebeveynlerinin Spor Farkındalıkları ve Spora Bağlılıklarının İncelenmesi**” başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 11.01.2024 günü saat 11.00'de yapılmış, tezin onayına oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Levent VAR

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN

(Danışman)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ebru ARAÇ ILGAR

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Hasan Güner BERKANT
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan eder, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Koray YARDIMCI

11.01.2024

ÖN SÖZ

Spor yapan çocukların ebeveynlerinin spor farkındalıkları ve spora bağlılıklarının incelendiği bu çalışmada, araştırmamın başlangıcından bitimine kadar olan süreçte bana her türlü bilgi paylaşımını sıklımadan ve ilgiyle aktaran, desteğini asla esirgemeyen ve bu süreçten sonra da her zaman desteğine ihtiyaç duyacağım kıymetli büyüğüm ve danışmanım Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN'a, aynı şekilde desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Ebru Araç ILGAR'a, çalışmamda bilgi ve tecrübeleri ile daima destek olan değerli Dr. Öğr. Üyesi Yalçın UYAR'a;

Yüksek lisans eğitimim boyunca destek ve motivasyon kaynağım olan sevgili eşim Ayşin YARDIMCI 'ya teşekkürlerimi sunarım.

Koray YARDIMCI

11.01.2024

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

SPOR YAPAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN SPOR FARKINDALIKLARI VE SPORA BAĞLILIKLARININ İNCELENMESİ

KORAY YARDIMCI

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. BEKİR BARIŞ CİHAN

Bu araştırmanın amacı, spor yapan çocukların ebeveynlerinin spor farkındalıkları ve spora bağlılıklarının incelenmesidir. Araştırmamızın evrenini Ankara ilinde ikamet edip spor yapan çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise ilgili evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen voleybol branşında aktif katılım sağlayan çocukların ebeveynlerinden 436 kişi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Uyar ve Sunay (2019) tarafından geliştirilen “Spor Farkındalığı Ölçeği” ve Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından geliştirilen “Spora Bağlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada hata payı 0,05 olarak alınmıştır. Sonuç olarak spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum, sporla ilişki durumu ve gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklar görülürken, yaş değişkenine göre herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Spora bağlılık ölçeğine bakıldığında ise cinsiyet, yaş, medeni durum ve gelir düzeyi değişkenlerine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarına herhangi bir anlamlı fark olmadığı, sporla ilişki durumu değişkenine göre ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

2024, xi + 68 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Spor farkındalığı, Ebeveynler, Farkındalık, Bağlılık, Voleybol, Spora bağlılık

ABSTRACT

MASTER THESIS

EXAMINATION OF SPORTS AWARENESS AND SPORTS COMMITMENT OF PARENTS OF SPORTIVE CHILDREN

KORAY YARDIMCI

**YOZGAT BOZOK UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS**

SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. BEKİR BARIŞ CİHAN

The aim of this research is to examine the sports awareness and sports commitment of parents of children who do sports. The population of our research consists of the parents of children who do sports residing in Ankara province. The sample group of the study consisted of 436 people from the parents of children who actively participate in the volleyball branch, selected by convenience sampling method from the relevant universe. The "Sports Awareness Scale" developed by Uyar and Sunay (2019) and the "Sports Commitment Scale" developed by Sırgancı, Ilgar and Cihan (2019) were used as data collection tools in the study. The margin of error in the study was taken as 0.05. As a result, while there were significant differences in the general and sub-dimensions of the sports awareness scale according to the variables of gender, education level, marital status, relationship with sports and income level, no significant difference was found according to the age variable. In the sport commitment scale, it was concluded that there was no significant difference in the overall scale and its sub-dimensions according to gender, age, marital status and income level variables. It was observed that there were significant differences in the general and all sub-dimensions of the scale according to the variable of relationship with sports. It was determined that there was a moderate positive significant relationship between the sports awareness scale and the sports commitment scale.

2024, xi + 68 Pages

Keywords: Sport awareness, Parents, Awareness, Commitment, Volleyball, Commitment to sport

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAY FORMU	ii
TEZ BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem durumu / Konunun tanımı	1
1.2. Araştırmanın amacı.....	3
1.3. Araştırmanın önemi	3
1.4. Varsayımlar / Sayıtlar / Araştırmanın Hipotezleri / Soruları.....	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar.....	4
2. GENEL (KURAMSAL, KAYNAK) BİLGİLER	6
2.1. Spor.....	6
2.2. Spor ve Aile	7
2.3. Spor ve Toplumsallaşma.....	8
2.4. Farkındalık Kavramı	11
2.4.1. Farkındalığın Özellikleri	12
2.4.1.1. Yalın Dikkat (Bare-Attention).....	14
2.4.1.2. Tasarlanmış-Kasıtlı (Intentional)	15
2.4.2. Farkındalığa Etki Eden Faktörler	15

	<u>Sayfa</u>
2.4.2.1. Konsantrasyon	15
2.4.2.2. Duru Görüş	16
2.4.2.4. Zihin Dengesi	17
2.4.3. Farkındalık Türleri	18
2.4.3.1. Algısal Farkındalık	18
2.4.3.2. Bedensel Farkındalık	18
2.4.3.3. Hayal Gücüne Yönelik Farkındalık	19
2.4.3.4. Temel Farkındalık	19
2.4.3.5. Koruyucu Farkındalık	19
2.4.3.6. İç Gözlemsel Farkındalık	20
2.4.3.7. Bilinçli Kavramsal Anlama	20
2.5. Spor Farkındalığı	20
2.6. Bağlılık	22
2.7. Spora Bağlılık	22
2.7.1. Zinde Olmak	27
2.7.2. Adanmışlık	27
2.7.3. İçselleştirme	27
3. GEREÇ VE YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Araştırma Grubu	28
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2. Spor Farkındalığı Ölçeği	28
3.3.3. Spora Bağlılık Ölçeği	29
3.4. Verilerin Analizi	29

	<u>Sayfa</u>
4. BULGULAR	32
5. TARTIŞMA.....	39
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
6.1. Öneriler	53
7. KAYNAKLAR.....	55
EKLER	65
EK-1 Kişisel bilgi formu	65
EK-2 Spor farkındalığı ölçeği	66
EK-3 Spora bağlılık ölçeği	68

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1. Demografik değişkenler	30
Tablo 3.2. Normallik ve Güvenilirlik Testi Sonuçları	31
Tablo 4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre t-Test Sonuçları	32
Tablo 4.2. Yaş Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları	33
Tablo 4.3. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	34
Tablo 4.4. Medeni Durum Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	35
Tablo 4.5. Sporla İlişki Durumu Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları	36
Tablo 4.6. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları	37
Tablo 4.7. Spor Farkındalığı Ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon analizi sonuçları.....	38

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
SBÖ	: Spora Bağlılık Ölçeği
SCQ	: Social Communication Questionnaire
SFÖ	: Spor Farkındalık Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Bu bölümde konu olarak ele alınan probleme, tezde geçen terimlerin hangi anlamlarda kullanıldığına dair, araştırmaya başlarken yapılan varsayımlara, araştırmanın amacının ne olduğuna dair, araştırmanın önemine ve araştırmada görülen sınırlılıklarına dair ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

1.1. Problem durumu / Konunun tanımı

İnsan doğduğu zamandan itibaren sosyal bir ortam içerisinde, herkes ile iletişim kurarak yaşantısını devam ettirmektedir (Demirci, 2010). İnsan bu kurmuş olduğu iletişim sayesinde, taklit ederek gözlemleyerek ve rol model olarak kalıcı davranış değişiklikleri gerçekleştirir. (Bandura, 1977). Bu zaman sürecinde kişi için en gerekli yapı ailesi olmaktadır. Aile tüm toplumların en gerekli yapısıdır. Çocukların topluma donanımlı olarak kazandırılmasında en önemli faktör ailenin olduğu görülmektedir (Boboc, 2017). İnsanların topluma ve hayata bakış tarzının oluşturulmasının yanında fizyolojik, biyolojik ve psikolojik gelişiminin ilk aşamaları da aile hayatı içinde başlamaktadır (Aslanargun, 2007; Sarier, 2016). Bireyin kişiliğinin geliştirilmesinde ailesinin çok büyük oranda etkisi vardır. Bireyin gelecek yaşantısında bürüneceği karakter yapısında aile yaşantısının etkisi oldukça önem arz etmektedir (Aslanargun, 2007). Aile, çocuğun sosyal statü kazandığı bir ortamı ifade etmektedir. Bu sosyal statü çocuğu sosyal ve kültürel ortam içerisine yerleştirilmesi sağlar. Çocuğun ailesinin içinde bulunduğu sosyal ve kültürel yapı çocuğun gelecek yaşantısındaki örf, adet ve geleneklere karşı tutumunu belirler. Genellikle çocuklar ebeveynlerin yapmış oldukları mesleklerinden dahi etkilenmektedir. Çocuğun ebeveynleri ile yaşantısındaki deneyimler gelecek yaşantısını da etkisinde bırakır (Aslan, 2002). Farkındalık kavramı bireyde, duygu ve düşünce durumu üzerine açıklama getirmemiş olup durumlara karşı tepki verilmemiş şekilde ortaya çıkmaktadır. Bireyin içerisinde bulunmuş olduğu bu durum refleksif olması durumundan daha çok reflektif olmasını, yansıtıcı olmasını sağlar (Bishop vd., 2004). Örnek verilecek olursa çocuk ebeveynlerinden görmüş olduğu düşünce ve davranışları yargılamadan doğru olduğunu kabul edip bu düşünce ve davranış kalıplarını kendi yaşantısı boyunca yansıtıcı olma durumunda kalacaktır. Aile, çocuklarının spor yaşantısı içerisine girmesinde ve spor ve egzersiz camiası ile tanışıp ilk ürünlerin ortaya koyulmasındaki en önemli konumdur. Ebeveynlerin beden eğitimi ve spora karşı olan tutumları çocuğun spor ile tanışması ve katılımının sağlanmasında büyük önem taşımaktadır

(Erdemli, 1991). Bu sebepten dolayı çocukların spora yönlendirmesi ve spor eğitimlerine dahil edilmesi boyutunda ebeveynlerin spor kültürlerinin ve spor bilincinin gelişmiş olması gerekmektedir. Spor bilgisi ve spor kültürüne sahip aileler çocuklarını spora yönlendirip eğitim almaları konusunda yardım sağlayacaklardır (Hergüner, 1991). Bunun tam tersi konumunda spor kültürü ve spor bilinci gelişmemiş ailelerin çocuklarının spora karşı ilgili seviyesinin düşük olması gözlemlenen bir durumdur (Köksal ve Özel, 2008). Ebeveynler çocuklarının spora katılım sağlamasında ve branş tercihlerinde belirleyici konumdadırlar (Küntay, 1991). Ebeveynlerin sorumluluklarından bir tanesi de çocukları için en uygun spor branşına yönlendirmesi ve bu yönlendirmenin nasıl olması gerektiğidir (Laker, 2001). Çocukların daha sağlıklı bir yaşam içerisinde yaşaması adına erken yaşta spor ve fiziksel aktiviteye katılım sağlaması gerekmektedir (Golan vd., 1998). Bu durumda ebeveynler çocuklarının fiziksel ve ruhsal gelişimi açısından yönlendirici konumdadırlar (Welk vd., 2003). Çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinimsel olarak gelişiminde ebeveynler büyük önem arz etmekte olup, ilk çocukluk döneminden itibaren iyi bir rol model olması lazımdır (Aslanargun, 2007). Bu süreçte çocukların spora katılımını birçok faktör etkilemektedir. Bu faktörler cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik durum, aile, akran ve sosyo-kültürel durumlardan oluşmaktadır (Siesmaa vd., 2011). Günümüzde, toplumda spor bilincinin geliştirilmesi, sporun tabana yayılarak herkesin spora katılımının sağlanması, ancak ebeveynlerin çocuklarını spor ile erken yaşlarda tanıştırmak spora ilgi düzeylerini artırarak ve kendi spor bilgilerini geliştirilmesiyle mümkün kılınmaktadır (Yetim, 2014). Ebeveynlerin spora olan tutumlarının olumlu durumda olması gelecek kuşakların spora olan ilgi düzeylerini arttırmaktadır. Bunun yanı sıra ebeveynlerin spora ilgi düzeyleri ya da spora katılım sağlamış olması, aile içerisinde spor gündemlerinin takip edilmesi ve bu konunun ailede önem arz etmesi çocukların spora olan bakış açısını ve spora yönelme konusunda çok önemlidir (Mc Kay ve Pearson, 1988; akt; Öztürk,1998). Ebeveynlerin spora olan ilgi düzeyleri çocuğun spora yönelmesi ile doğru orantılı olup, toplumunda spora olan ilgisi ve katılımı üzerinde olumlu etkilere sahiptir (Öztürk, 1998).

Çağımızda sporun gelişmesi sporcu yetiştirilmesi ve yetişen sporcuların spora devamlılığının sağlanması büyük öneme sahiptir. Yetenek taraması ve spora yönlendirme programlarının genetik faktörlerin önemli olduğunu göstermekte olup sportif başarının sağlanması için spora devamlılık ve bağlılık kavramlarının geliştirilmesi oldukça önem arz etmektedir. Sporcularda bu kavramların gelişmesi ve devamlılığın sağlanması adına antrenörlerin uygulayacağı uzun vadeli antrenman programları motivasyonel ve psikolojik

açından yeterli olması gerekmektedir. Bu bağlamda sporun devamlılığı ve sportif faaliyetlere bağlılık süreçleri açısından sporcuyu motive edecek kaynak doğru belirlenip antrenman programlarında uygun şekilde kullanılmalıdır. Motivasyon bireyin belirli bir faaliyete yönelmesi sağlayan içsel ve dışsal uyarımlar bütünüdür. “Dışsal uyarımlar bireyin dışında olan ve görevin yerine getirilmesi durumunda elde edilecek fayda ve ödüller, içsel uyarımlar ise bireyin içinde olan ve bir göreve duyulan ilgi ve alınan keyiftir” (DL, 1997; Wann, 1997).

1.2. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın genel amacı spor yapan çocukların ebeveynlerinin spor farkındalıkları ve spora bağlılıklarının arasında ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Spor yapan çocukların ebeveynlerinin medeni durum değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılık arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Spor yapan çocukların ebeveynlerinin yaş değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Spor yapan çocukların ebeveynlerin eğitim durumu değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Spor yapan çocukların ebeveynlerin gelir durumu değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Spor yapan çocukların ebeveynlerin sporla ilişki durumu değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Spor yapan çocukların ebeveynlerin cinsiyet değişkenine göre spor farkındalıkları ve spora bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın önemi

Çocukların eğitimleri ilk ailede başlamakta ve çocuk ister ilköğretim ister lise çağında olsun evden ayrılıncaya kadar ailede devam etmektedir. Bu noktada aile, çocuğun psikolojik ve sosyolojik gelişiminde etken konumundadır. Dolayısıyla aile, çocuğun arkadaş çevresinden, kişisel alışkanlıklarına kadar birçok alanda çocuğun kişiliğinin şekillenmesinde en büyük sorumlu olarak görülmektedir. Bu nedenle ailenin sosyal yaşantısı, alışkanlıkları ve

davranışları çocuğun psiko-sosyal gelişimine doğrudan etki etmektedir.

Bu çalışma literatürde, spor yapan çocukların ebeveynlerinin spor farkındalıkları ve spora bağlılıklarının incelendiği ilk çalışma olması bakımından önemlidir.

1.4. Varsayımlar / Sayıtlar / Araştırmanın Hipotezleri / Soruları

Araştırmacı kendi yaptığı şeyler için varsayımda bulunmamalı, kendisinin yapmadığı ancak araştırmasını etkileyen durumlar için varsayımda bulunmalıdır.

Araştırma yapılırken ve bulgular yorumlanırken aşağıda yer alan noktalar göz önüne alınmıştır:

Araştırmaya katılan ebeveynler gönüllü olarak katılmışlardır.

Veri toplama araçları araştırmanın amacını gerçekleştirecek niteliktedir.

Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynler ölçekleri içtenlikle ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar aşağıda belirtilmiştir:

Araştırma spor yapan çocukların ebeveynleri ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma Ankara ili ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma katılımcılara uygulanan iki adet ölçek ve kişisel bilgi formu ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada çıkan sonuçlar, katılımcıların ölçme araçlarına verdikleri yanıtlar ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Spor: Kurallar çerçevesinde, planlı ve yöntemli çalışmalara dayanan; bedeni ve zihni geliştirmeyi amaçlayan hareketlerin tamamıdır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2020).

Spor Farkındalığı: Spor farkındalığı sporun bireysel ve toplumsal yararlarını öğrenme, başka alanlarla ilişkilendirme, hayata geçirme ve bu konular hakkında bireyin çevresini bilinçlendirmesi” olarak tanımlanabilir.

Spora Bağlılık: Spor bağlılığı, bir sporcunun genel durumuna bakıldığında pozitif bilişsel durumlar ve duygusal durumlar üzerine inşa edilmiş sporla ilgili faaliyetler arasında bir bağ olarak anlaşılmakta ve bu da sporla ilgili faaliyetlere bağlılık oluşturmasına katkı sağladığı düşünülmektedir (Martínez-Alvarado, Guillén García ve Feltz, 2016). “Belirli bir atletik programa, belirli bir spora veya genel olarak spora katılımı sürdürme arzusunu ve kararlılığını temsil eden psikolojik bir durum” olarak tanımlanmaktadır (Scanlan ve diğerleri, 1993).

2. GENEL (KURAMSAL, KAYNAK) BİLGİLER

2.1. Spor

Spor çok boyutlu karmaşık bir kavram olması, neredeyse insanlık tarihi kadar eski olması ve farklı bakış açıları olması sebebiyle spor kavramıyla ilgili birçok tanım bulunmaktadır (Yetim, 2000). Bu tanımlardan bazıları olarak aşağıda verilmiştir.

Spor kelimesi köken bakımından dis ve porte'den ''disport'' sözcüğünden gelmektedir. Bu kelime 'işten uzak durma, ağır iş değil fakat eğlenceli' gibi anlamları kapsamaktadır. Spor genel olarak insanın tek başına çalışmasından farklı olarak oyun yönüyle ağır basmaktadır. Sonucu önemli fakat toplumsal ilişkileri artıran, sağlığa katkılarda bulunan kurallarla sınırlandırılmış oyundur (Özbaydar, 1983).

Spor, kendine has kuralları çerçevesinde genellikle yarışma temelli, bedensel ve zihinsel yeteneklere katkı sağlayan eğitici uğraşlardır (Mengütay, 1997).

Erdemli (1996), sporun belirli bir tanımından yola çıkmak yerine sporu temel özellikleriyle belirlemenin daha doğru olacağını söylemiş ama birçok niteliklerinin iç içe olduğu için bu işin zor olduğunu da eklemiş ve sonrasında sporun başlıca özelliklerini şöyle açıklamıştır:

- Spor insana özgüdür, yeryüzünde insandan başka spor yapan yoktur.
- Spor her insanın yapabileceği bir aktivitedir, sadece belli özellikleri olan insanların yapacağı bir şey değildir.
- Spor öznel bir bilinçtir kişi rızasıyla yapar.
- Spor, sadece fiziksel olmayıp beden, zekanın, duyguların yani insanın tüm varlığıyla ilişkilidir.
- Spor tek kişiye özgü olmayıp bireysel yapılsa bile katılma ve paylaşma temelli olaydır.
- Sporun içinde oyun ve eğlence vardır.
- Spor kavramının özü amatör bir kavramdır ama bu profesyonel olarak yapılmayacağı, spordan para kazanılmayacağı anlamına gelmez.
- Yaşa göre yapılan sporun şekli farklılık gösterse de, spor insanın doğumundan ölümüne kadar uzun süreli bir etkinliktir.
- İnsanın hayatına çok yönlü artılar katan bir etkinliktir.

Voight (1998), sporu beden ile ruha hitap eden ciddiye alınması gereken sosyal bir olgu olarak tanımlamış. Spor; yarışma, eğlence ve sağlık amaçlarının daha da ötesinde reklam, propaganda, bilim ve meslek olarak değerlendirmiştir.

Blumenstein (2001) ise çoğu kişinin sporu sadece kas ve kemikten ibaret olduğunu düşündüğünü fakat sporun kişiyi psikolojik, ruhsal ve fiziksel olarak birçok yönden bütünlüğe götüren gizemli bir uğraş olarak nitelendiriyor.

Yorulmazlar (2012), sporu tanımlarken; insan doğayla ve kişilerle mücadele ederken bedensel kabiliyetleri kazanması sonrasında beceri yarışırma olarak ortaya çıkan spor; oyun, oyalanma, barışçıl sonuçları olan, kişileri boş zamanlarında birçok açıdan geliştiren bir süreç olduğunu belirtmiştir.

2.2. Spor ve Aile

Aile, çocukların içinde yaşamış olduğu ve bu yaşantı içerisinde bakımının karşılandığı öğretimin devam ettiği edinilmiş olan bu öğrenmelerin ve kültürlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan bireylerin hayatını idame ettirdiği en temel yer olarak tanımlanmaktadır (Treuthart, 1990).

Aile kavramı açıklanırken çok sayıda sosyolog farklı şekilde açıklama getirmiş olsa dahi tüm kavramları kapsayan ortak özellik insan ve toplum hayatı için en gerekli olgu olması vurgulanmıştır (Bayer, 2013).

Aile tüm toplumu kapsayan evrensel bir kurum olma özelliği taşımaktadır. Aile toplumun içerisinde olan bütün sosyal kurumların en başında gelen bir kurum olup faaliyetlerine devam etmesine destek sağlamaktadır. Çocuk doğduğu andan itibaren okul dönemi başlayana kadar ailesi ile birlikte dir. Doğduğu andan itibaren okul süreci başlayana kadar ilk öğrenmelerin hepsi aile içerisinde gerçekleşmektedir (Öztürk, 1998).

Ailenin, bireylerin spor etkinliklerine katılımında temel bir rolü vardır. Eğer aile, çocuğun spor aktivitelerine katılmasını teşvik eder ve gereksinim duyulan olanakları sağlarsa, çocuk kendi alanında daha büyük başarılar elde etme olasılığı artar; ayrıca daha sağlıklı bir sosyal gelişim süreci geçirme fırsatı bulur. Çocuğun spor ile tanışıp sportif faaliyetlere katılım sağlamasında en gerekli husus ailesi olup, erken yaşta yönlendirilirse sportif faaliyetlerde daha başarılı ve toplumsallaşma evresi de o kadar hızlı gerçekleşmektedir. Buradan yola çıkarak ailenin toplumsallaştırma işlevinin önemi görürüz. Çocuğun topluma kazandırılması

bireyin fizyolojik ve psikolojik açıdan daha sağlıklı olması açısından önem taşımaktadır (Dever, 2010). Çocukların sportif faaliyetlere erken yaşlarda kazandırılıp yetenek ve becerilerine uygun spor branşına yönlendirilmesi yaşamış olduğu ülke içinde oldukça önemli olup o ülkenin spor alanındaki başarısını da etkilemektedir. Bu durumdan dolayı ailenin spor konusunda bilinçli olması eğitimciler ile koordineli olarak hareket etmesi oldukça önemlidir (Hergüner, 1991). Ebeveynlerin, spor faaliyetleri sırasında çocukların yanında olup desteklemesi aile ilişkilerini de geliştirecektir. Ailelerin, çocuklarına olumsuz yönde konuşmalardan uzak durması gerekmektedir. Hatta sportif faaliyetlere katılmış olduğu için desteklenmesi lazımdır. Çocuklar sosyal çevresi içerisinde yaşanmakta olan olayları değerlendirirken ve davranış gelişimi sağlarken ebeveynlerin sergilemiş olduğu tutumlardan etkilenmektedir (Öztürk, 1998). Ebeveynler, sporun avantajları ve çocukları üzerindeki etkileri konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarında, çocuklarının spor yapmalarını desteklemek için ellerinden geleni yapacaklardır. Ebeveynler sporun yararları ve çocuklarına olan kazanımları konusunda ne kadar fazla bilgi birikimine sahip olursa sportif faaliyetlere yönlendirme konusunda o kadar istekli olacaklardır. Bunun sebebi ailelerin en değer vermiş olduğu birey çocuklarıdır. Çocuklarının gelişimleri ve eğitimleri için her türlü imkânı sağlamaya çalışacaklardır. Bu sebeple ebeveynler spor konusunda ve spor yapan çocuklarda ruhsal, sosyal ve fiziksel olarak ne kazanımlar kazanacağı konusunda bilgilendirilmelidir. Sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi, etkili bir eğitim ile mümkündür ve bu nitelikli eğitimin temel taşı ailedir. Kaliteli bir eğitim sürecinin oluşabilmesi için ailenin rolü en kritik faktörlerden birini oluşturur. (Yetim, 2014). Toplumda daha sağlıklı bireylerin yetişmesi için kaliteli eğitim verilmesi gerekmektedir. Kalite eğitim için en gerekli unsur ailedir (Yetim, 2014).

2.3. Spor ve Toplumsallaşma

İnsanlar sadece fizyolojik ve biyolojik kimlik taşımakla kalmayıp toplumsal olarak da bir kimliğe sahiptir. İnsanlar yetiştiği ve doğduğu toplumların kültürlerin yansıması konumundadır. Bu durumun özü insanın var oluş sebebidir. Bunun sebebi toplum ve kültür kavramlarının insandan ayrı düşünülemez olmasıdır. Birey doğduğu, yetiştiği ve büyüdüğü toplumdan etkilenerek o toplumun kimliğini kazanır. Toplumun içinde bulunan çevrenin örf, adet, gelenek ve davranış tarzları kişiler arası etkileşim sonucu bireylere aktarılır. Bireye kazandırılan bu davranışlar bireyi bir toplumun bir üyesi haline getirir (Yetim, 2014).

Bireyin topluma adapte olması sürecinde bireyler arası etkileşimler sonucu toplumun maddi olanaklarına da adapte olması sağlanır. Bireyi tüm canlı varlıklardan ayrı kılan düşünebiliyor ve toplumsallaşma olgusunu gerçekleştirebilmesidir. Bireyin toplumsallaşma evresi doğduğu andan itibaren tüm yaşamı boyunca süren bir evredir. Birey bu toplumsallaşma sürecinde içinde bulunduğu çevre ve kültürle iç içe olup kendi görev ve sorumluluklarını kazanır. Bu görev ve roller kişilik oluşumunu kazandırır. Bireyin kişilik gelişiminin olduğu yer içinde yaşamış olduğu toplumsal çevredir. Birey sosyal tecrübelerden olmadan kişilik kazanımını gerçekleştiremez (Bahar, 2009). Bireyin toplumsallaşma süreci tüm bireyler için önem taşımaktadır. Bu süreç insanların tüm yaşantısı boyunca önemli bir yer tutmaktadır. Toplum yapısının içerisindeki tutum ve davranışlar o toplumun özelliklerini yansıtmakla beraber bireylerin nasıl davranması gerektiği hakkında bilgi verir (Dever, 2010).

Etimolojik olarak incelendiğinde, "toplumsallaşma" kavramının Latince kökeni olan "socialis" kelimesinden türediği görülmektedir. Bu kelime, "socius" yani dost veya arkadaş anlamına gelen ve "societas" yani toplum veya iş birliği anlamlarına gelen kelimelerden türetilmiştir. (Brezinka, 1994). İnsanların içinde bulunduğu toplumun kültür, ahlak, örf ve adetlere adapte olup devamlılık sağladığı süreçlere toplumsallaşma denmektedir (Craig ve Mellor, 2010). Toplumsallaşma bireylerin içinde bulunduğu çevrenin şartlarına adapte olduğu ve o toplumun bir ferdi olarak kendini hissettiği sistem bütünüdür (Coakley, 1993). Birey yaşama gözlerini açtığı andan itibaren toplumsal hayata başlar. Dünyaya geldiği toplumsal çevredeki ebeveynleri ve tüm insanlardan taklit ve gözlem yoluyla bilgiler edinerek toplumsal olarak kendini gerçekleştirmeye çalışıp o toplumun bir ferdi olmaya çalışır (Kurt, 2012).

Toplumsallaşma süreci bireysel ve toplumsal açıdan birtakım sonuçlar doğurmaktadır. Toplumsallaşmanın bireysel açıdan doğurduğu sonuçlar bireyin kişilik kazanımı ve toplumsal kimlik kazandığı konulardır. Toplumsallaşmanın toplumsal açıdan doğurduğu sonuçlar ise toplumsal çevreye adapte olma ve o toplumsal çevrenin örf, adet ve kültürlerinin gelecek kuşaklara kazandırılması ile gerçekleşmektedir. Bu bireysel ve toplumsal bakımdan oluşan sonuçlar sayesinde toplumlararası kültürel ve sosyal aktarım kesintiye uğramamış olup devamlılık süre gelmiş olur (Kaplan ve Çetinkaya, 2014).

Toplumsallaşma içerisindeki kaynakların kültürel kaynaklı olduğu görülür. Toplumsallaşma evresi gerçekleştirilirken bilginin kaynağı toplum içerisindeki kişiler ve toplumsal yapılardır. Toplumsallaşmadaki ana kaynak olarak kabul edilen temsilciler, toplumsal çevredeki tüm kişiler tarafından kabul görmüş, donanımlı ve güvenilir bireylerdir.

Toplumsallaşma sürecinde kabul gören kurumlar bireyin içerisinde bulunduğu toplum, ebeveynler, arkadaşlar, sosyal medya ve dinsel olgudur. Bu süreçteki kurumların ortak hedefi kültürün gelecek kuşaklara taşınmasıdır (Delaney ve Madigan 2015). Ebeveynler tüm donanım ve tecrübelerini çocuklara ve diğer bireylere aktaran bir öğretmen görevini üstlenmektedirler. Toplumsallaşma evresinin işlevleri ve özelliklerinden bahsedebiliriz.

a) Toplumsallaşmanın esas önceliği toplumdaki bireylere toplumsal çevrenin kanıksamış olduğu gelenek, görenek ve davranışların aktarılmasıdır.

b) Toplumsallaşmanın diğer amaçlarından bir tanesi de bireye içerisinde bulunduğu sosyal çevredeki görev ve sorumluluklarını aktarmaktır.

c) Toplumsallaşmanın bireye içinde yaşamış olduğu toplumsal çevrenin değerleri, amaçları ve ideallerinin kazandırılmasıdır.

d) Toplumsallaşma evresinde kişilik ve karakter olgusunun kazandırılmasıdır (Güven, 1999).

Spor toplumsallaşma sürecinde insanları birleştiren, kaynaştıran bireyler arası etkileşim sağlayan hayatları için gerekli bir olgudur. Toplum için çok gerekli bir yapıya sahip olan sporun her olgusu önemlidir (Delaney ve Madigan, 2015). Sporda toplumsallaşma süreci kişilerin sportif faaliyetlere katılım sağlaması diğer bireylerde de etkileşim halinde olup sosyal çevredeki değer yargılarını kavrayıp pekiştirdiği alandır (Craig ve Mellor, 2010).

Spor bireyler üzerinde biyolojik, fizyolojik gelişim ile birlikte toplumsal çevre içerisindeki sevgi, saygı ve hoşgörü gibi kavramları da kapsamakta olup ülkelerin refah seviyesi içinde genel geçer bir ölçüt konumundadır (Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014). Sporun toplumsal çevrede oluşması hedeflenen değerlerin oluşturulup bu değerlerin sürdürülmesinde çok önemli paya sahiptir. Hedeflenen bu değer yargıları sevgi, saygı, hoşgörü, fedakârlık ve adaletli olma gibi unsurlardır.

Spor, bireylerin ve toplumun denge ve istikrarına, aynı zamanda toplumsal kurumların ve davranış biçimlerinin gelişimine de katkıda bulunur. Sporun yararlarından bir tanesi de toplumda bireyin kimlik kazanmasına ve davranışlarının şekillenmesinde aldığı roldür. Kişiler okul öncesi ve çocukluk yıllarında sportif faaliyetler aracılığıyla toplumsal kimliklerinin oluşmasını sağlar. Sportif faaliyetler kişinin sağlıklı bir şekilde toplumda sosyal kimlik ve kişilik gelişimine yardımcı olur. Yetim'e göre (2014), eğitsel oyunlar ve sportif faaliyetlere katılım sağlayan bireylerin toplumsal kimlik kazanımı ve toplum için faydalı olmaları daha basit şekilde gerçekleşmektedir.

Tüm sportif branşların hepsi belirli plan ve oyun kuralları çerçevesinde oluşmuştur. Spor branşlarındaki kurallar tam anlamıyla uygulanmadığı zaman spor olarak adlandırılmaz. Bundan dolayı spor branşlarındaki asıl amaç oyun kuralları çerçevesinde rakip veya rakiplere karşı galip gelmek için çabalamaktır. Sportif faaliyetlere katılım gösteren yani müsabaka ya da yarışmalara katılan sporcuların belirlenmiş olan branş kurallarına göre hareket etmek zorundadır. Yarışma ve müsabaka kurallarına uyulmadığı takdirde sporcu diskalifiye edilerek cezalandırılacaktır. Sporcular müsabaka ve yarışma esnasında bütün kurallara harfiyen dikkat etmesi gerektiği bilincine sahiptir. Spor ile toplumsallaşmanın işlevi burada karşımıza çıkar. Spor müsabakası süresince sporcu müsabaka kurallarına dikkat ederken bu zamanın dışında ise toplumsal çevresindeki kurallara dikkat etmesi gerekmektedir. Birey toplumsal yaşantısındaki kurallara uymadığı takdirde kabul toplumsal çevresinde kabul görmeyeceğinin farkına varmıştır. Sportif faaliyetlere katılım gösteren birey müsabakadaki kuralları denetleyen hakem olduğunu, toplumsal yaşantıdaki kuralların denetlendiği mekanizmanın ise hukuk olduğu bilincine vararak ikisi arasında etkileşim oluşturmuştur (Dever, 2010). Spor yapan bireyin çevresi iletişim kurduğu insan bakımından oldukça geniş olduğundan dolayı sosyalleşme süresi daha hızlı ve daha kolay olacaktır (Yetim, 2014).

2.4. Farkındalık Kavramı

Farkındalık kavramı hakkında yapılan incelemelere bakıldığında budizm menşeli kitabelerde karşılaştığı görülmektedir. Genel bakımdan incelendiğinde ise farkındalık kavramı budizm'den farklı olarak bireyin kendisi hakkında bilgi sahibi olması ve bu yöntem ile hakikati bulmasına yönelik bir aydınlanma zamanıdır. Budizm yönünden incelediğinde ise bireyin kendisini bilip kâinattaki konumunu bulmaya yönelik şuur oluşturma biçimidir. Birey, oluşturduğu bu şuurunu kullanarak hayatında karşılaşılabileceği fırsatların farkındalığı doğrultusunda yaşantısını ve davranış biçimlerini organize edebilir (Kabat-Zinn, 2009). Farkındalık meditasyonu denilen bu teoride, nefesin düzenli alıp verilmesi, bilinçli olma durumu, vücutta meydana gelen duygu ve hislere konsantre olmak koşuluyla zihnin toparlanmasını kapsamaktadır. Metabolizmadaki bu farklılıklar kişinin içinde bulunduğu durumları koşulsuz şekilde kabul etmesiyle oluşmaktadır (Kabat-Zinn, 2005).

Gözlem yapılamayan bir yapıda olan farkındalık soyut yapıda olup, aynı yaşantı içinde olsalar dahi kişiler arası farklılık gösteren bir yapıya sahiptir. Farkındalık kavramının bu özelliği bireyin kendi içsel yaşantısında tecrübe ettiği davranış kalıpları, tekrar, öğrenme ya

da tekrar etme süreciyle alakalı olup tüm bireylere özgü farklı bir farkındalık algısı geliştirdiğini göstermektedir (Deikman, 1996, akt; Atalay, 2007).

Bireyin farkındalık durumunun artması, kişinin öğrenme kapasitesinin artması veya olaylara farklı bir pencereden bakabilmesi tarzında düşünülmektedir. Yaygın olarak “fark etme, bir bilinçlilik ya da “bilinç, bir fark etme sürecidir” şeklinde tanımlar yapılmaktadır. Farkındalık tanımının birçok alan ile ilişkilendiriliyor olması kavramlarında da ilişki içerisinde bulunduğu alana özgü yapılması sonucu doğurmakta olup, birden fazla farkındalık tanımı yapılmasına imkân vermektedir (Dökmen, 2002).

Hayes (2003), farkındalık kavramlarının farklı alanlarda çeşitlendirilmesi konusunda, aynı kavramın bir tanımda bir yöntem olarak aktarıldığı, başka tanımlarda psikolojik bir süreçte değiştiğini açıklamıştır. Farkındalık kavramı sonuç olarak sosyal yaşantılar sonucu kazanılan tecrübelerden faydalanılarak olaylar hakkında değerlendirme yapılması sürecidir. Farkındalık kavramlarının çeşitlilik gösteriyor olması, farkındalık kavramının belirli bir alanla kısıtlanmaması gerektiğini göstermektedir. Kavramlara bakıldığında “ana odaklanma, kabullenme, yargısızlık ve gözlem” öğelerinin kavramların ana temasını meydana getirdiği belirtilebilir. Farkındalık tanımı ile ilgili alan yazını araştırıldığında tanımın açıklanması hususunda ortak bir nokta da buluşulmadığı sonucuna varılmıştır (Çatak ve Ogel, 2010).

2.4.1. Farkındalığın Özellikleri

Farkında olma durumu, duyuşsal ve bilişsel bir süreçtir. Farkında olma eylemi gerçekleştiğinde, bireyin zihninde imge kalıpları oluşmaktadır. Birtakım imgelerin oluşması sonucu bireyin bilinçlenmesine katkıda bulunmaktadır.

Farkında olma durumu, kişinin dünyaya, kendisine ve sosyal çevresine karşı algısal farkındalığının artması demektir. Bir uyarıcı algılayabilmemiz için o uyarıcının belirli bir eşiğin üzerinde olup duyu organlarımıza iletilebilecek kuvvete olması lazımdır. Duyu organlarına iletilen her uyarıcının farkına varmak güçtür. Önümüze yeni çıkan bir uyarıcı faktörü anlamlandırabilmemiz adına; bu uyarıcıyı zihnimizde var olan zihinsel imgelerle tanımlamaya, bağdaştırmaya; bu uyarıcı ile birlikte heyecan duyulup (duygusal yaşantı geçirmeye); bu uyarıcıyla iletişim kurulma isteği duyulması en önemli gerekliliklerdendir. Farkında olma bu öğelerin tamamından meydana gelmektedir (Dökmen, 2002).

Farkındalık, zihnin doğal bir işlevi olsa dahi, bunun en iyi biçimde oluşması için bazı önemli özellik ve işlevlerin incelenmesi lazımdır.

Zihinde kendiliğinden gelişen bir işlev olan farkındalığın en verimli şekilde oluşabilmesi adına birtakım olmazsa olmaz işlev ve özelliklerin incelenmesi lazımdır. Farkındalık kavramının, yargısızlık (non- judgemental), yalın dikkat (bare - attention) ve tasarlanmış-kasıtlı (intentional) olmak üzere 3 temel özelliği bulunmaktadır.

2.4.1.1. Yargısızlık (Non- Judgmental)

Dikkatli olmak, yargısız olmak demektir. Dikkat unsuru tam gerçekleştiğinde gündelik yaşantımızda karşımıza çıkan olayların kabullenilmesi anlamına gelmektedir. Hiçbir eylemde bulunmadan gerçekleşen olayların zihinde anlam kazandırılıp sonra değerlendirmesinin yapılıp faydalı olup olmadığına karar verilmesidir. Bu fark edilme özelliği bireyin ivedi bir şekilde eyleme geçmek yerine içsel olarak zihninde mantıklı cevap verebiliyor olması veya bu cevapların hazırlanması adına ön hazırlık yapacak zamanı yaratması olarak ifade edilebilir. Örnek verecek olursak bir futbolcu dizinde bir ağrı olduğunu anlayabilir. Bu durum direk eve gidip yatma isteği uyandırabilir. Fakat sporcunun dikkatini toplayıp bunun spor yaşantısı için olumsuz bir durum oluşturacağını tedavi olup kendi bedenine iyi bakmakla yükümlü olduğunu özümseyebilmesi ilk uyanan istek olan eve gidip yatma durumuna son verip tedavi olması sürecinde yardımcı olacaktır. Yargısızlık durumunda birey karar aşamasına geçmeden dikkatlilik olgusu maksimum seviyede olup içinde bulunduğu durumun farkına varmalı ve buradan yola çıkarak en gerekli olan kararın uygulanması gerekmektedir. Birey yargısızlık durumunda gerçekleşmekte olan olayı ve geçmiş yaşantılarında oluşturmuş olduğu tecrübelerini harmanlayarak seçeceği kararın ne sonuçlar doğuracağına tahin etmeye çalışmaktadır. Bu durumda birey tutumlarını ve karakteristik özelliğini değerlendirerek kara verme eylemini gerçekleştirir (Baltzell ve Summers, 2017). Brown vd. (2007) tarafından, bireyler birinci aşamada istek ya da hedefleri doğrultusunda kötü, iyi veya tarafsız biçimde yargılayarak analiz ederler. Oluşan tepkiler genellikle zihindeki bağlantıları geçmiş dönemlerdeki oluşan tecrübelerle şekil alır ve bireyin yapmış olduğu yargılamalardan ötürü olay, geçmişte oluşturulan imgelere empoze edilmektedir. Bu şekilde oluşan işleme bireyi daha önceden edinmiş olduğu tecrübelerle karşı duyarlı hale getirmiş olur (Brown vd., 2007). Bireyin yargısızlık zamanında olaylara göstermiş olduğu reaksiyonlar daha realist olup olay karşısında karara varma eylemine pozitif etkilemektedir. Birey yargısızlık özelliğinden dolayı diğer dikkati etkileyen uyaranlara karşı gelebilmekte olup duygu durum bozukluğu yaşamamaktadır. Bu olay bireyin genel farkındalığının gelişimini etkilemektedir.

2.4.1.2. Yalın Dikkat (Bare-Attention)

Özümüzü yatkınlıklarımıza ve huylarımıza bakarak karar değişimi almaktan vazgeçirdiğimizde, hemen tecrübelerimiz aktif olur ve bizi değerlendirme başlar. Farkındalık sürecinin bu safhasında yalın dikkat faktörü aktif olur ve tecrübelerimizi denetlemeyi sağlar. Farkındalık hususu, burada meydana gelebilecek bir hatayı net bir şekilde fark etmemize imkân sunar. Bu yanılgıların sebebi sıklıkla huylarımız ve hayata bakış tarzımızdır. Voleybolda bir smaç bir puandan farklı bir anlam ifade etmez. Standart koşullar dâhilinde çok sayıda birey kendi tecrübelerini taleplerini, hırs ve kinlerine kurban vererek asıl olanın ne olduğunu anlayamaz. Bireylerde var olan hisler hakikatte olan olayları açıkça anlayabilmemizi kısıtlamaktadır. Oysa birey duygularının bütün engellemelerinden uzak durarak birey yalın dikkat sayesinde basketboldaki şut parametresini analiz ettiğinde oradaki beceri ve marifetleri kavrayabilir. Bu aşamada bireyin esas kazanımı kötü düşünceler ve ön yargılardan arınıp özünü özgür bırakmasıdır. Bu yanılgılar sıklıkla denetimsiz hislerden ve huylardan meydana gelmektedir. Yalnız farkındalık durumuna ulaşmış bireye bu yanılgılar kişiye o an bu yanılgılar bariz ve belirgin şekilde görünerek hata yapmasına engel teşkil eder. Örneğin smaç kullanan voleybolcunun smaç sırasında blok yediğini varsayalım. Voleybolcu farkındalık durumunda ise yalın dikkat ona bloktan kaçması gerektiğini ifade edecektir. Başka bir örnek verecek olursak bir voleybolcunun farkındalık durumunda olumsuz düşüncelerden arınık bir şekilde müsabakaya gireceğini varsayalım. Sporcu rakip takımı, sahayı, topun nasıl geleceğinin farkında olup çevreden gelebilecek herhangi bir olumsuz hareketin motivasyonunu ve adapte oluşunun bozulmasına imkân tanımayacaktır. Olumsuz durumlar ile karşılaşılması rağmen farkındalık duyguları bireye optimal seviyede performans göstermesi gerektiğini hatırlatacaktır. Müsabaka anında sporcuya geri bildirim saplayıp bir sonraki servisin nereden ve ne şekilde geleceğinin ona göre hazır bulunulması gerekliliğini bildirebilir. Bu bölümde yalın dikkat kavramının sporcu üstündeki tesiri fark göstermektedir. Yalın dikkat faktörü aracılığıyla sporcular müsabaka zamanında stres baskısı hissetmeden ve etkilenmeden değişen müsabaka koşullarına adapte olacaktır. Özetle yalın dikkatin genel kuralı, zamanın her bir saniyesinin bile farkında olup nerede ne zaman nasıl tepki vermesi için gerekli zaman ve kuvvetinin var olduğu fikridir.

2.4.1.3. Tasarlanmış-Kasıtlı (Intentional)

Farkındalığın üçüncü prensibi kasıtlı tasarlanmış oluşudur. Farkındalık durumunun nitelikli olması dikkatli olma düşüncemiz aracılığı ile tayin edilir. Bireyin farkında olmak isteği tek başına yeterli olmayacaktır. Bunun yanında farkındalığın şartlarını sağlaması gerekmektedir. Aksi takdirde zihin kişiye istenilen yanıtları sağlamayacaktır. Farkındalığın niteliklerinden yararlanmak için ulaşılmak istenen hedeflere yönelik planlama yapılması gerekmektedir. Standart koşullarda akıl tabii Normal şartlar altında zihnin doğal enerjisi düşünce veya akıl noksanlığı meylinde olacağı düşünülmektedir. Bu olayın engellenebilmesi adına kasti bir biçimde farkındalık kavramına ehemmiyet gösterilmesi lazımdır. Yoksa bu beceriyi iletirmek olanaksızdır. Kasti bir biçimde farkındalık alıştırmalarına adım atıldığında belirli düzeyde farkındalık geliştirildiğinde, başlanıldığı ve belirli bir farkındalık seviyesine ulaşıldığında, alıştırmalar askıya alınsa dahi farkındalık davranışın süregeldiğine tanık olunabilir (Baltzell ve Summers, 2017).

2.4.2. Farkındalığa Etki Eden Faktörler

Farkındalığın etkili olabilmesi için birey farkındalığını tabii bir gözlem olarak yaşayabilmesi sonucu oluşur (Akkoyun, 2005). Bireyin zihninde oluşmakta olan his ve sezgileri ne şekilde ve nasıl yorumlaması hakkında yardımcı olmayı farkındalık kavramı sağlamaktadır. Birey zihninde oluşan düşünce kalıplarını idrak etmek isterse, zihin yapısına odaklanıp zihninde canlanan figürleri analiz ederek ulaşabilir. Kısacası “birey hem zihindir hem de zihnin gözlemcisi” durumundadır (Hanh, 1987). Baltzell ve Summers (2017), farkındalığa tesir etmekte olan unsurları, “konsantrasyon”, “duru görüş”, “zihnin muhafazası” ve “zihnin dengesi” olmak üzere 4 başlık altında toplamıştır.

2.4.2.1. Konsantrasyon

Farkındalık, “akılda bir şeyi tutmak” adına odaklanma yeteneğini iletir. Farkındalık yeteneğinin ilerlemesiyle beraber, birey hangi unsura önem vermesi gerektiğini net bir şekilde analiz yaparak, amacına daha net bir biçimde konsantre olabilir ve ilerleyen süreçlerde bu durumu kalıcı hale getirebilir. Pek çoğumuz bilincimizde oluşmakta olan konulara, problemlere veya fikirlere istemsiz bir biçimde tesir altında kalma yönelimindeyizdir. Fakat başarıya ulaşmak adına gerekli kıldığımız hususlara karşı

farkındalığımızı şuurlu bir biçimde devam ettirmemiz gereklidir. Fakat aklımız, beklentilerimiz, isteklerimiz, endişelerimiz veya başka bireylerden aldığımız uyarıcı faktörlerden basit bir biçimde tesir altında kalabilir. Beklenti ve endişelerin oluşması oldukça doğaldır, fakat farkındalık kavramı, oluşan bu endişelerin tespit edilmesi ve bu duygular ile nasıl başa çıkabilmesi adına oldukça önem arz etmektedir. Konsantre kavramının ehemmiyeti bireyin dikkatine adapte olmasını sağlayarak, kuşku, endişe veya yanılgılarla vaktini ve enerjisini gereksiz tüketmesine engel olmaktadır.

2.4.2.2. Duru Görüş

Birey kendi dünyasında oluşturduğu olumsuz düşüncelerden arındığında ve direkt olarak tecrübelerine başvurduğunda olan olayları şeffaf bir biçimde değerlendirebilecektir. Duru görüş durumunda olan bireyin zihninde oluşan olayların tam olarak anlamlandırılması keskin bir hakikatle ve duyarlı bir biçimde belirlenir. Farkındalığın özelliklerinden bir tanesi de sporcunun sergilemiş olduğu performans parametresini sekteye uğratmadan, eş zamanlı olacak şekilde belli bir alanda konsantre olmasını temin eder olarak belirli alanlara odaklanmasını sağlar. Farkındalık halindeki birey duru görüş sayesinde tüm görüsel hürriyet temin ederek zihnin aydınlanmasını sağlar.

2.4.2.3. Zihnin Muhafazası

Farkındalığın bu özelliği kolluk kuvvetinin sınır kapısındaki kaçak geçişlere engel olmasındaki özen ve konsantre olmasına örnek gösterebilir. Bu işlevde birey bilinçlendikçe farkındalık, bilincimizde oluşan istem dışı fikirlerin çeşitlerini takip eder. Zihnin muhafazası istendik bir biçimde devam ettiği sürece bireyin davranışları otomatik hale gelir ve işlevleri daha kolay şekilde gerçekleştirebilir. Bu süreçte birey olumlu ya da olumsuz düşüncelerin farkında olup kendisi için hangi düşüncenin yararlı olacağını ayırmasını yapacak hale gelir. Zihnin muhafazası yöntemi zararlı düşünceleri engellemez fakat zararlı düşüncelere karşı zihnin onay vereceği cevaplar sunmak adına başka bir yöntem oluşturur. Zihin bireyi bu yöntem ile kötü fikirlerden ve bu fikirlerin oluşturacağı tahribattan uzak tutar.

2.4.2.4. Zihin Dengesi

Fikirler sıklıkla şuurda belirir ve fikirler içinde basit bir biçimde yok olur. Fikirlerin kapasitesi olmazsa hisleri, duyguların ve bundan dolayı farkındalığın zihinde belirginleşmesi imkânlı olamaz. Aklımızda gerçekleşen fikirlerin tamamına yanıt üretemeyiz. Bazı zamanlar gerçekleştirdiğimiz yanlışları, kendimize iyi hissettirmeyen durumları ve düş kırıklıklarımızı yalnız iç değerlendirme yaparak atlatabiliriz. Zihin dengesi kolay yolu seçerek çevresindekilere veya elindeki olanaklara karşı bahane üretmesini engeller. Bireyin tecrübe ettiği durumlar perspektifini başkalaştırarak, daha mantıklı ve realist olmasına imkân kılar (Baltzell ve Summers, 2017).

Bu durumun yanı sıra kaliteli farkındalık düzeyi oluşturulması için temkinli olunması gerekli durumlar mevcuttur. Farkındalık kavramı bazı zamanlarda “akış” olarak açıklanmıştır. Sözü geçem “akış” terimi, devamlılık arz etmekte olan birçok durumdan bilgi sahibi olma biçiminde oluşmasıdır. Akışta herhangi bir düzen yoktur farkında olunan her bilgiyi kaydetmeye gerek yoktur. Kimi zaman ara veririz kimi zaman duraksarız. Her alana göre farkındalıklarımız bulunmakla birlikte her alana ait farkındalığımız eş değer seviyededir. Düşsel güç, algısal ve bedensel safhaların bir tanesinde ya da iki tanesinde ötekine veya ötekilerine oranla daha çok vakit ayırırız. Farkında olduğumuz durumlar sadece içinde bulduğumuz zamana aittir. İçinde bulunduğumuz an şimdiki zaman ve şimdi mekân kavramını kapsamaktadır. İçerik bakımından gelecek zaman kavramına ait olabilecek yalnızca hayal gücüne ilişkin farkındalıktır. Karmaşık bir yaşantıya sahip olan farkındalık yaşamdır ve belirli bir zamanda birçok farklı öğeler kapsamaktadır. Birden fazla değişik unsur aklımızda toplandığı zaman beyin içindeki bağlantıları istemli ve istemsiz bir biçimde toplayarak anlam kazandırmaya çabalamaktadır. Birey bir birimlik sürede birden fazla uyarı bir bütün olarak idrak edebilmektedir. Örnek verecek olursak derste öğretmenini dinleyen bir öğrenci dışarıdan gelen araba seslerini, arkadaşının kalem açmasını, sınıfın sıcaklığını algılayabilmektedir. Birey beyninde oluşan sinyallerin arasından eylemde bulunacağı iş için gerekli olan anlamlı bir bütünlük sağlamak için gerekli gördüğü sinyallerden seçerek elverişli olanının hangilerinin olduğunu saptamaktadır. Kişinin beyninde meydana gelen süzgeçten geçirme ve tefrik etme işlevi sıklıkla kişinin istemsizce ve bilinç dışı gerçekleştirdiği bir olaydır. Farkındalık kavramı spot lambalarını andırmaktadır. Yani; belli bir zamanda şahsımızın ya da etrafımız değişik bir kısmını ışıktandırabiliriz. Yapılan bu iş kendi sorumluluğumuza aittir. Ne zaman hangi konuya karşı farkındalık kazanacağımıza kendimiz kararlaştırırız. Müsabaka ya da yarışta bir durumu

algılayıp diğer durumu idrak edemiyorsak bu kişinin tercihidir. Farkındalık belirli bir andaki kapsamı ile kısıtlıdır. Belirli bir zaman içerisinde birçok nesnenin farkında olunması hususunda sıkıntı çekeriz. Bir an içerisinde sadece bir husus hakkında spot aydınlatması yapabiliriz. Fakat belirlenmiş bir zamandaki farkındalığımızı belirli bir hususa yönlendirmiş olsak dahi arta kalan kısımda farkındalık potansiyelini devam ettirebilir. Tercih yapmamız durumunda farkındalık oluşturabileceğimiz alanın tamamı potansiyel farkındalık alanı olarak görülmektedir. Belirli bir zamandaki oluşan farkındalıklarımız, yalnızca potansiyel farkındalıklarımızın bir bölümüdür. Farkına varmayı seçtiğimiz bir konu olduğunda, diğer konunun farkında olmaktan caymış oluruz (Akkoyun, 2005). Ayrıca, Bishop vd. (2004), psikolojik bir süreç olan farkındalık uygulamayla ilerletilebilen ve farkındalığın tesirinin meditasyon kaynaklı hamleler ile geliştirebildiği söylenmiştir.

2.4.3. Farkındalık Türleri

Farkındalık kavramının birden fazla fonksiyonu ve görevi olduğundan dolayı birçok çeşitte bölümlendirilmiştir. Fakat bütünsel olarak incelendiğinde bu bölümlendirme genelde “hatırlama, ayırimsama ve dikkat” unsurlarından oluştuğu gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Akkoyun (2005), farkındalığın çeşitlerini “algısal farkındalık”, “bedensel farkındalık” ve “hayal gücüne” ait olmak üzere üç çeşit olarak ele alırken, Kuan (2007), farkındalık kavramını belirli bir aşama sırasında olacak biçimde, “temel farkındalık”, “koruyucu farkındalık”, “iç gözlemsel farkındalık” ve “bilinçli kavramsal anlama” olmak üzere dört başlık olarak ele almıştır incelemiştir.

Akkoyun (2005) farkındalığı çeşitlerine göre üç bölümde ele almaktadır;

2.4.3.1. Algısal Farkındalık

Farkındalığın duyu organları aracılığı ile almakta olduğumuz duyularla ilişkili farkındalık türüdür. Duyabildiğimiz, tadabildiklerimiz, dokunabildiklerimiz, görebildiğimiz ve koklayabildiklerimiz gibi.

2.4.3.2. Bedensel Farkındalık

İnsan bedeninde uyarıcıları algılayabilmek için pek çok sayıda alıcı vardır. Rastgele bir zamanda bedenimizde oluşan uyarıcıları algılayabildiğimiz farkındalık türüdür. Bu istemsiz

uyarıcılara örnek verecek olursak bacakta baş gösteren kasılma, karnımızda kramp ya da başta ağrı oluşu vs. Sıklıkla sancı ve hastalık meydana geldiğinde olması gerekenden hızlı şekilde farkındalık oluşumu gerçekleşirken, gevşeklik ve uyuşukluk durumunda ise farkındalık oluşumu daha yavaş olabileceği düşünülmektedir.

2.4.3.3. Hayal Gücüne Yönelik Farkındalık

Kişinin zihninin içerisinde tasarladığı, planladığı, düş kurduğu ögeler ile oluşan farkındalık türüdür. Bireyler ister istemez zihinde geçmiş yaşantısına veya geleceği ile ilgili fikirlerle zihnini doldurur. Kişi sıklıkla bu durumun farkına varamaz. Zihindeki bu fikirler aniden ortaya çıkabilir. Ortaya çıkabilecek herhangi bir görsel, işitsel ya da duyuşsal bir öge düşüncenin meydana gelmesine sebep olabilir.

Kuan (2005)'a göre farkındalık türleri ise dört grupta toplanmaktadır;

2.4.3.4. Temel Farkındalık

Olağan bir farkındalık durumunda, sıradan bir günlük etkinlikte ya da içsel bir düşünme esnasında, rastgele duyuşsal veri veya objelerin devamlılığının şuurlu bir biçimde kayıt altına alınmasıdır. Olağan farkındalık yargısal olmayan gözlem ve ayırım yapma ile gerçekleşir. Fikir, objeyi tepkisiz olacak şekilde incelemelerden yani fikri ile gözlem yapmadan, fikir ve obje arasındaki etkileşimin farkında varamaz. Farkındalık sıklıkla psikologlar tarafından bu manada açıklanır veya yararlanır.

2.4.3.5. Koruyucu Farkındalık

Bu farkındalık türünde birey gelen duyuşsal verileri anlamlandırıldığında, artık fikrin objeye nasıl tepki verdiğinin de farkına varır. Bu farkındalık türü genellikle duyuşların engellenmesi ile alakalıdır ve ahlaki yönden yargılamak gerekmektedir. Koruyucu farkındalık hiyerarşide basit farkındalıktan daha sonra gelmekte olur ve eğer ki birey temel farkındalık basamağındaki gereklilikleri sağlayamıyorsa bu işlevin gerçekleşmesine imkân yoktur. Bu farkındalık türü bireyin yaşantısındaki bütün davranış ve eylemlerinde de tam bir farkındalık durumunda olmasını kapsar. İçme, yeme, tatma ve çiğnemenin beraberinde, koşarken, yatarken, ayakta beklerken, uzanırken, uyanırken, konuşurken ve düşünürken de bütünsel bir farkındalık içerisinde eylemde bulunulur. Sportif faaliyet ve egzersiz farkındalığı da bu

türün kapsadığı bölümde bulunmaktadır. Farkındalık durumunun devamlılığı ve bir yukarıdaki bölüme ulaşılabilme adına art arda olacak şekilde aşamalar takip edilmelidir. Bu aşamalar; duyu kanallarının açılması ve devamlılığı, aşırı yemek tüketiminden uzak durma, yalın dikkate adanmış olmak ve bütünsel dikkat ve farkındalık basamaklarıdır.

2.4.3.6. İç Gözlemsel Farkındalık

Buradaki farkındalık türü “koruyucu farkındalık” devre dışı olduğu zamanlarda koruyucu özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu evrede birey özenle zihnini aktif bir biçimde tutmalıdır. Bilincini açık tutabilmesi için de yaşanan olaylara ilişkin fikirsel faaliyetlerini analiz etmesi gereklidir. Bireyin zihnindeki olumsuz fikirler oluşması halinde “iç gözlem” sebebiyle birey farkındalık olgusunu etkin kılarak olayları algılayıp olumsuz fikirlerden arınabilir.

2.4.3.7. Bilinçli Kavramsal Anlama

Duyusal reseptörler ile bu kavram zaman kavramı olarak eş frekanslı değildir. Anlam boyutundan daha çok fikirlere odaklı bir yöntemdir. Fikirler pozitif temellere dayalı şekilde gerçekleşmektedir. Farkındalık kavramının bu boyutundaki en büyük kazanç bireyin en büyük korkusu olan yaşamını yitirmek korkusuna direnç olup bu duyguyu yenmektir. Bireyin korktuğu duygular istemli bir biçimde biçimselleştirilerek bireyin zihnine tesir edecek ve yok edecek biçimde pratik edilir. Birey için bu basamağın en gerekli iki ögesi odaklanma ve farkındalık olgusunun oluşumu incelenir. Bireye bir sonraki aşamada yaşamın elbet bir gün son bulacağı duygusu kazandırılır ve bu hususta bilinçlenmesine yardımcı olunur. Son olarak bunlara ek olarak bireye ahlak, cömertlik ve bilgelik kavramlarının kişiye ait bir özellik olduğu ve bu sebepten ötürü ömrü süresince emniyette olması ve pozitif düşünceyi tercih etmesi sağlanarak ölümle ilişkili korkuları giderilir (Kuan, 2007).

Akkoyun (2005), farkındalık kavramını duyu organları aracılığıyla somut veriler eşliğinde kavrayarak tasnif ederken, Kuan (2007), ise psikolojik bir boyutta anlamlandırma evresi olarak soyut verilerle ilişkilendirmiş olup, bilinç ve zihne yönelik şekilde tasnif etmiştir.

2.5. Spor Farkındalığı

Günümüzde sporun yaygınlaşması, şuurlu ve sıhhatli gençlik yetişmesi adına sporun önem arz etmesinin ortaya çıkması ile kişileri bu konuda eğitmek önem arz etmektedir.

etmektedir. Çağımızda yaşanan ve süratli bir şekilde gelişen pasif yaşantının tüm insanlığın sağlığını tehdit etmesi ve bu problemin çözülmesi bağlamında en ergonomik kaynak olan sporun tesiri ortaya çıkmıştır. Özellikle dijital çağın gelişimi ve sosyal platformun etkileşimiyle tüm bilimlerde farkındalık hususu ile ilgili çalışmalar yürütülmekte olup dijital platformların aracılığı ile de edinilen bilgiler süratli bir biçimde dağılmaktadır. Dijital platformların bu hızlı gelişiminden yararlı bir şekilde faydalanıldığında, sosyal çevrenin bilinçlenmesi sürat kazanmakta olup, kazandırılmasını arzu ettiğimiz düşünceler basit bir biçimde nakledilmektedir. Kişinin spor hususunda aydınlanması hem kişiye hem de içinde yaşamış olduğu topluma kazanım sağladığından ötürü çağımızda büyük önem arz etmektedir. Spor bilimi üzerine bireylerin ve toplumların bilinçlendirilmesi amaçlanan davranışların kazandırılıp uygulanması spor farkındalığının en önemli amaçlarından biridir.

Spor vasıtasıyla farkındalık ve spor farkındalığı tanımları bizlere semantik (anlam bilimsel) açıdan farklı anlamlar doğurmaktadır. Spor vasıtasıyla farkındalık kavramı daha çok geneli kapsamaktayken, spor farkındalığı kavramı ise özeli kapsayarak bireysel bir anlamı vardır. Bu iki kavram içerik bakımından birbiriyle benzese de kavram karmaşasına sebep vermemek adına iki farklı tanım olarak tanımlamasının gerekliliğini vurgulamaktayız. Şu sebeple toplumları bir araya getiren kişilerin ortaklaşa fikri toplumsal belleği oluşturmaktadır. Bireyde oluşturulan davranış değişikliğinin benimsenmesi ve özümsemişi gerekmekte olup daha sonra bunun topluma yansıtılması sonucu toplumlarda davranış değişikliği oluşturulması amaçlanır. Bunun sonucunda toplumda davranış değişikliğini kullanan ve destekleyen insanların var olması gerçekleştirilecektir. Bunun sayesinde ortaklaşa yapı oluşturularak kazandırılması beklenen tutum veya davranışa etki edecektir. Bundan yola çıkarak “spor farkındalığı; sporun bireysel ve toplumsal faydalarını öğrenme, başka kategorilerle ilişkilendirme, hayata geçirme ve bu konular hakkında bireyin çevresini bilinçlendirmesi” şeklinde açıklanabilir. “Spor yoluyla farkındalık; kavramı ise, toplum tarafından gerekli düzeyde kavranmadığı fikrine sahip olunan fakat sosyal yaşamda üstünde özenle durulması gerekli hususlara spor aracılığıyla dikkat çekmek, bu hususlar üzerinde toplumu bilgilendirmek ve bu hususlara olan ilgiyi canlı tutarak, toplumda kalıcı davranışlar geliştirmek üzere birey veya kurumların ortak iradeleriyle yürütülen sosyal bilinç hareketleridir”. Bu konuya bir örnek verecek olursak spor ile ilgili sosyal sorumluluk adıyla geliştirilen faaliyetler ve projeler söylenebilir. Spor farkındalığını öğrencilerde geliştirip spora yönlendirmek adına Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yapılan “Okullar Sporla Daha Güzel” spor projesi, engelli vatandaşlara dikkat çekmek vasıtasıyla “Mutlu

Çarşambalar” projesi, erken yaşlarda spora teşvik amacıyla “İlkokullarda Spor Dalı Eğitimi” bu projeler örnek teşkil etmektedir (www.gsb.gov.tr ve www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

2.6. Bağlılık

Türk Dil Kurumu sözlüğünde bağlılık kavramı; kişilerin kendine bir yere ait hissetmesi, toplumun bir üyesi sayması ve o toplumun içindeki üyeler ile saygı, sevgi gibi duygular hissedip samimiyet kurması biçiminde açıklanmıştır. Bu kavram bireylere, fikirlere, davranışlara veya topluluğa karşı yapılması gereken sorumlulukları açıklamaktadır (Balay, 2000). Sıklıkla bu bağlılık kavramı, en üst seviyede bir histir; bir bireye, bir fikre, bir kuruluşa veya özümüzden daha fazla olduğunu düşündüğümüz bir şeye karşı sergilediğimiz yakınlığı ve yerine getirmekle mecbur olduğumuz bir sorumluluğu anlatmaktadır (Mercan, 2006). Değişik zihinsel olaylar tarafından biçimlendirilen ve kişiyi bir amaca ait olarak belirli davranış tarzını göstermeye çalışan veriye bağlılık denir (Meyer ve Herscovitch, 2001).

Bu kavram üzerinde birden çok tanım vardır. Ancak tanımların çok olması, bağlılık kavramında esas mesele, bağlılığın bireysel bir durum olduğu ve bireye göre ortaya çıkan olay, koşul, amaç ve maksatlar göre farklılık gösterebilme özelliğidir. Bağlılık, belirli bir amaç veya hedef adına içsel ya da mecburi bir biçimde durumun devamlılığı için gerekli olan duyguları oluşturan olgudur.

2.7. Spora Bağlılık

Türk Dil Kurumu’nda geçen şekilde bağlılık kavramı, “birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat” şeklinde açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2019). İşle ilgili olarak gereksinim duyulan, iş üzerinde direnilen, hoşnutluk kazandıran olumlu anlamda zihinsel bir olguya bağlılık adı verilir (Scahaufeli vd., 2002). Spor manasında sporcuların bağlılıklarını incelersek; Sportif alan içerisinde sporcuların bağlılıkları ise; sporcuların öz güvenleri, sergiledikleri performans ve çabaları, bu öğeler ile birlikte sportif faaliyetlerdeki davranışları ve faaliyet de bulunması ve tümüyle pozitif olarak zihinsel bir olayı deneyimlemesi şeklinde açıklanmaktadır (Lonsdale vd., 2007). Bağlılık kavramını, üst düzey bir his şeklinde açıklayan Mercan (2006) tanımın bir birey, bir fikir, bir kuruluş ya da kişinin şahsından daha fazla olarak değerlendirdiği bir objeye gösterdiği samimiyet ve yerine getirmekle yükümlü olduğu bir sorumluluk şeklinde açıklamaktadır.

Bu olgunun kişilerin ortaya koymuş olduğu mesleklere karşı benimsediği tavırlarda, hislerinde önemli bir paya yer verdikleri sanılmaktadır. Bağlılık kavramının üç temel işlevi vardır; ilk işlev bağlılık gösterdiği objelere karşı oldukça güçlü bir arzuya bağlı olunan şey için çok güçlü bir isteğe sahip olmalıdır; ikinci işlev, arada bir kontrolden çıkılması, üçüncüsü ise bağımlı olduğu objeye karşı kararlı olunmasıdır (Shaffer vd., 2000). Kişide oluşan fikirsel, hissel ya da fiziksel tepkilerin oluşmasına etki eden maddeye yatkınlık, bir fiili sonlandırma veya uygulama sürecinde bireyin kendi arzularına hâkim olunamaması olarak açıklanabilir (Byun vd., 2009).

Bağlılık; zindelik, içselleştirme ve adanmışlık kavramlarıyla bütünleşen pozitif bir olay şeklinde açıklanmaktadır (Schaufeli, Salanova, Gonzalez-Roma ve Bakker 2002). Bağlılık kavramında zindelik; üst seviyede performans sergileyebilmeyi, zor şartlar karşısında bile mümkün olan en iyisini yapmaya çalışmayı temsil eder. Adanmışlık; kişinin icra ettiği işe tamamıyla odaklanmasını, ilham ve coşku duymasını, bir nevi meydan okumasını, kişinin uğraştığı spordan onur duymasını ve onu anlamlandırmasını temsil eder. İçselleştirme ise; işe yoğunlaşmayı, yaptığı sporu sindirmesini ve yaptığı spora kendini kaptırmasını ifade eder (Guillen ve Alvarado 2012).

Sporun doğuşuyla insanlık hep iç içedir ancak genel geçer kapsamlı bir tanım oluşturulmamıştır. “Spor nedir?” sorusuna çağımızdaki popüler kültüre yönelik verilmekte olan cevaplar değişiklik sergilemektedir. (Tekin vd., 2017). Spor kavramı, kişinin sosyal ilişkileri ile düşünsel sıhhatine katkı sağlayan, zihinsel ve bedensel olarak belirli bir seviyeye ulaşmasına yardımcı olan eğitim bilimi ve fizyolojiyi kapsayan oldukça genel bir görüştür (Üçkardeş, 2020). Yetim (2016)’nın düşüncelerine göre spor, insan kuvvetinin, sağlıklı bir biçimde gelişim göstermesi adına uygulanan faaliyetlerin yarışma, eğlence ve oyun formatına uyarlanarak yapılmasıdır. Spor kavramına ilişkin yapılan tanımlar ve etkinlik yönünden farklılık gösterse dahi içerisinde ortak özellikler barındırmaktadır. Spor kavramını özetleyecek olursak; ortaya çıkan ilk odak prensibi bedensel beceri ve performansı içine alan, kuralları olan ve davranışları ekipler vasıtasıyla uygulanan etkinliklerdir (Tekin vd., 2017). Sporun bireysel, toplumsal ve ekonomik yönden çok fazla ehemmiyeti bulunmaktadır. İnsanlar spor faaliyetlerine katılmaları sonucunda edinilen kazanımları yaşantılarına uyarlayabilirler. Spor yapan insanlar da sağlık problemlerine karşı daha dirençli olup, daha fit bir görünüm kazanır ve yaşantısının bütününde becerikli olarak yaşar. Spor hem bireye hem de toplumsal açıdan bireye yarar sağlamaktadır. Pozitif davranış kazanma, bireyin kendi yeteneklerinin farkına varma, özen ve disiplin olma, vatan

konusunda bilinç geliştirme, toplum ile etkileşim halinde olarak aynı davranışlara sahip olma, kendini tanıyarak neleri yapabileceğini bilme, düzenli ve disiplinli çalışma, vatanına hizmet etme, çevresiyle iletişim halinde kalarak benzer paylaşımlar yapma gibi yararları vardır. Bu davranışların yanı sıra spor kavramının ekonomi üstündeki tesiri yadsınamayacak derecededir (İnal, 2000). Bağlılığın tüketici davranışları üzerinde etkisi büyük önem taşımaktadır. Kuramcılar dönüşüme karşı direnci temsil ettiğini söylemektedir. Bu, gerçekçi girişimlere (ör. Alternatif bir faaliyet/ürün) rağmen, ısrarla ona bağlı kaldıkları anlamını taşımaktadır (Casper vd., 2008). Bu alanda görev yapan spor adamlarının öncelikli hedefi katılımcıların bağlılık düzeyini arttırmaktır. Bu bağlamda bağlılık kavramı katılım çokluğu ve satın alma talebi ile ilişkilidir. Spor olgusunu bağlılık gösteren bireyin spor malzemeleri için daha fazla tüketici olması ve daha fazla spora zaman ayıracağı mantığını doğurmaktadır (Fernandes vd., 2013).

Sporcular doruk performansa ulaşmak için zorlu mücadeleler vermektedir. Böyle dönemlerde sporcular birtakım zorluklarla karşılaşabilmektedir. Karşılaşılan bu problemler sporcularda hem mental hem de fiziksel olarak tahribat yaratabilir. Oluşan bu tahribatlar sporcuda tükenmişlik sendromu olarak açıklanabilir (Kelecek ve Göktürk, 2017). Uzmanlar kavramsal yönden bağlılık kavramının tükenmişlik kavramının zıttı olduğunu tanımlamışlardır (Lonsdale vd., 2007). Büyük çapta bağlılık ve tükenmişlik arasındaki ilişkinin hem pratik hem de teorik nedenlerden dolayı dikkate değer olduğu vurgulanmaktadır (DeFreese vd., 2013). Yapılan incelemeler sonucunda tükenmişlik kavramının önlenmesinde bağlılık kavramın güçlü bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir (Kelecek vd., 2017).

Bu alanda yapılan araştırmalarda, genç yaştaki sporcuların spor çevrelerinde bulunmaları veya gelişim göstermeleri, sportif alanlarda profesyonel düzeyde başarı kazanmaları, sporu uzun yıllar boyunca devam ettirmeleri adına bağlılık seviyelerinin incelenmesi eğiticilere ve alan yazınında yapılacak çalışmalara kılavuzluk edecek tahmin edilmektedir (Kelecek vd., 2017). Bu alanda yapılmış araştırmaların kavramsal boyutta benzerlik gösterdiği ve spora bağlı olmanın coşku, inanç, adanmışlık ve zindelik gibi kavramlarla açıklandığı saptanmıştır (Álvarez vd., 2009; Hodge vd., 2009; Lonsdale vd., 2007; Kelecek vd., 2017).

Bu alanla ilgilenen spor psikolojisi antrenman ve müsabaka koşullarında atletik performansın devamlılığı performansın artırılması adına psikolojinin bünyesindeki uygulamalardan gerekli olan alanları kendi prensibine alarak ilerleme döneminde hız kazanmıştır (Jarvis 2005). Spor psikolojisinin etkilendiği bölümler bilişsel, sosyal ve

gelişimsel psikolojidir. İncelenen araştırmalardan elde edilen bulgulara göre çalışma psikolojisinin de bazen ehemmiyetli fikirlerin ortaya çıkmasının spor psikologları tarafından pay sahibi olduğu görülmüştür. Spor psikolojisi inceleme ve uygulama aşamalarında tükenmişlik konusunun önemli bir bölüm olmasının sebebi, bu yöntem vasıtasıyla ilişkili olması örnek gösterilebilir (Raedeke vd., 2001). Çalışma psikolojisinin farklı bir bölümü daha sonra spor psikolojisi olgusuna uyarlanmış ve iş katılımı hususunda yer alan çalışmalarda çıkarım sağlanan ana temalar ve bulgular, spor psikologlarına spor katılımı hususuna odaklanmaları adına ilham veren bir unsur olarak görülmüştür (Guillén ve Martínez-Alvarado 2014). Bu alanda çalışma yapan bilim insanları sporcuların sportif faaliyetlere katılım seviyelerindeki farklılıkların belirlenmesini saptayabilmek için spor bileşenlerini içeren ve spora katılımını kapsayan güvenilir ve geçerli ölçekler oluşturmuşlardır (Lonsdale vd., 2007).

Spor bağlılığı, bir sporcunun sportif performansı araştırıldığı vakit pozitif bilişsel durumlar ve duygusal durumlar üstüne inşa edilmiş sportif faaliyetlerin arasında bir ilişki olduğu biçiminde anlam kazanmakta ve bu olayın sporla ilgili etkinliklere bağlılık oluşturmaya destek olduğu sanılmaktadır (Martínez-Alvarado vd., 2016). Kelecek ve Koruç (2018) tarafından spor bağlılığı teoremi sporcunun öz güven, fedakârlık ve hareketlilik gibi nitelikleri ile beraber sporda kökleşmiş, pozitif, bilişsel ve duyuşsal bir deneyim elde etmesi şeklinde açıklanmıştır. Bu alanda yapılmış araştırmalar sporcu bağlılığı kavramının temel psikolojik ihtiyaçlar, performans durumu ve güdülenme gibi öğelerle ilgili olduğu saptanmıştır.

Alan yazının tarandığında, spora bağlılık teriminin Thibaut ve Kelley (1959) tarafından oluşturulan sosyal değişim teorisinde meydana geldiği gözlemlenmektedir. Spora bağlılık kavramının biçimini ortaya çıkarmak adına yapılmış araştırmalarda bireylerin spor yapmaktan edindiği haz, spora katılma imkanları, bireysel yatırımlar, sosyal kısıtlamalar, adanmışlık, dinçlik ve sosyal yardımın sporcunun bağlılığını etkilediği düşünülmektedir (Scanlan vd., 1993; Casper vd., 2008). Bu durumdan yola çıkarsak, spor bağlılığının sezgisel fikri, bir sporcunun tükenmişlik durumunun olmasının zıttı bir olay olduğu yorumlanabilir, fakat çalışma psikolojisinin aktarmış olduğu bilgiler bu olayın daha bileşik bir durum olduğunu ortaya çıkarttığı için bu düşünce olayı daha yalın bir konumda göstermektedir. Buradan yapacağımız çıkarımlar sonucu bağlılık ve tükenmişlik kavramları yalnızca birbirine iki ters kavram olarak düşünülmemelidir (Schaufeli vd., 2006). Spor psikolojisinin içerisinde, bu iki kavramında negatif ilişkilere sahip olduğu başka araştırmalarda mevcuttur

(Lonsdale vd., 2007). Hangi kavram olduğu fark etmeksizin bir spor dalında başarı sağlamanın olmazsa olmaz gerekliliği seçilen spor branşında istikrarlı bir biçimde devamlılığı sürdürmektir. Durmadan gelişmekte olan teknolojik ölçüm araçları yetenek taraması ölçütleri ile birlikte sportif başarının sağlanabilmesi spora bağlılık seviyeleri ile doğrudan ilişki içerisindedir. Spor manasında başarı sağlanması için ayrıntılı bir süreç lazımdır, sistemli antrenman programlarının uygulanabilmesi için gerekli olan olgu psikolojik ve motive artırıcı planlamaların yapılmasıdır. Motivasyon kaynakları iki bölüme ayrılmaktadır. Bunlar içsel ve dışsal kaynaklar olup kişinin harekete geçmesini sağlayan istek olgusudur. Eylemin yapılması sonucunda edinilen kazanımlar “dışsal motivasyon” olarak adlandırılmaktadır. Kişinin yapacağı eyleme karşı duymuş olduğu istek ve merak içsel motivasyon olarak açıklanmaktadır (Scanlan vd., 2003). Spor olgusu sosyal hayat ile bir bütün olduğundan dolayı hayatımızın önemli bir bölümü halini almıştır. Çağımızda sosyal hayat ve ilgilendikleri alan bakımından spor dallarından bazılarında daha çok merak duyulmaktadır. Kişileri spor branşı tercihine yönlendiren ilgi, merak ve yetenek şeklindedir (Sırgancı vd., 2018). Bu olgu alan yazın da iki farklı şekilde açıklanmıştır. İlk durum sporun yapılabilirliği açısından basit veya zor olması kıstasıdır. Diğer durum ise bireyin spor alanındaki yetenek parametresidir. Doğuştan var olan yetenek parametresi iyi durumda olan sporcunun, yeteneği sonradan kazanmaya çalışan sporcuya göre seçtiği spor dalında ivme kazanması daha makuldür. Doğuştan yetenekli görülen bireyin yeteneği sonradan kazanmış bireylere oranla sportif manada daha başarılı ve bağlılık düzeyinin daha yüksek olacağı düşünülmektedir (Pekel 2007). Farklı bir düşünce ise sporcuların spora bağlılıklarının motivasyon kaynaklı bir yapıda olduğudur. Bunun sebebi sporcuların ilgilendiği dalları istikrarlı bir biçimde yapmasıdır. Özetle açıklayacak olursak sporcuların spor yapma sebebini açıklayan bir ruh halinin olmasıdır. Bu hususta iki tür spor bağlılık çeşidi bulunmaktadır. Bunlardan biri hevesli bağlılık ötekisi sınırlı bağlılık kavramlarıdır. Belli bir zaman içerisinde ilgilenilen spor dalını istekli ve istikrarlı bir biçimde sürdürmek psikolojisi hevesli bağlılık olarak açıklanmaktadır. Bir spor branşını süreç içerisinde zorunlu olarak devam ettirme psikolojisi ise sınırlı veya kısıtlı bağlılık olarak tanımlanmaktadır (Scanlan vd., 1993). İki çeşit bağlılığın özünü bilmek etkileşimde olduğu süreçleri anlayabilmek bakımından oldukça önemlidir. Spora bağlılık kavramının alt boyutları olarak kabul gören; zinde olma, adanmışlık ve içselleştirme konuları bu bölümde açıklanacaktır.

2.7.1. Zinde Olmak

Zinde olmak bağıllık kavramına göre; sportif performansı üst seviyelerde uygulayabilmeyi birtakım olumsuz durumlar olduğunda bile optimal seviyede performansın devam ettirilmesi şeklinde açıklanmaktadır (Guillén ve Alvarado 2014). Zinde olmanın alt ölçeği olarak SCQ (Social Communication Questionnaire) yeni yapılanlardan önceki ögelerin bir birleşimi kullanılarak geliştirilmiştir. Kişilerin karşılaşmış olduğu güçlüklerle mücadele etmesi optimal seviyede uğraş vermesi, güçlükleri aşmak isteği ve maksimum süre boyunca isteklilik halinin sürdürülmesini sağlayarak zinde olma özelliğini geliştirmek adına üretilmiştir (Scanlan vd., 1993).

2.7.2. Adanmışlık

Spor bağıllık kapsamında adanmışlık; bireyin sergilediği eylemin içine kendisini dâhil etmesi, heyecan duyması, ilham alması, meydan okuması, kişinin uğraştığı branştan onur duyması ve branşa mana kazandırması olarak ifade edilmektedir (Guillén ve Alvarado 2014). Scanlan vd. (2013), takım alışkanlıkları ve yapılan işten hissedilen heyecanla beraber esin duyma isteğinin bireyleri daha usta bir biçime getirdiğini belirtmişlerdir. Spor bağıllık alt boyutu olan adanmışlık profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık) ve sosyal adanmışlık olarak iki alt kategoriye kapsamaktadır. Profesyonel adanmışlık (usta adanmışlık), bireyin sahip olduğu potansiyelini ortaya çıkararak onu yakalaması ve uğraştığı spordan onurlanarak ona bir mana yüklemesi ve kendisini ilerletmesidir. Diğer kavram olan sosyal adanmışlık kavramında, yapmış olduğu branşta en üst seviyede olmak adına kendisini eyleme kaptırma, karşısındaki rakiplere karşı başarıya ulaşma ve galip gelme arzusunu kapsamaktadır (Scanlan vd., 2013). Bir başka ifade ile bu kavram, arzulamak ve bu iş için çaba sarf etmektir.

2.7.3. İçselleştirme

Spora bağıllığın alt boyutu olan içselleştirme; yoğunlaşmayı, uğraş verdiği spor dalını benimsemeyi ve spor yaparken bireyin kendinde olmamasını ifade etmektedir (Guillén ve Alvarado 2014). Başka bir şekilde açıklarsak içselleştirme, haz, sevinç, eğlence ve sevgi şeklinde ifade edilmektedir. Spor yaparken aşırı yoğunlaşmış bireyin keyif ve eğlence içerisinde spor yaptığı bilinmektedir. Birey yaptığı sporu içselleştirebiliyor ve spor yaparken konsantre olabiliyorsa, bunu yaptığı sürece mutluluk duyacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmamızda tarama modeli metodu kullanılmıştır. Çağımızda var olan veya önceki zamanda var olmuş bir olayı olduğu biçimde gün yüzüne çıkarmayı planlayan araştırma yöntemidir. Olguların değiştirilmesi için herhangi bir uğraş gösterilmez (Karasar, 2014). Çalışmamızda ayrıca nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Nicel araştırmalar ise, birtakım farklı gruplar veya değişkenler arasında karşılaştırma yapılabilmesine ve bunlar arasındaki ilişkilerin incelenmesine olanak sağlayan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2016).

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde ikamet eden spor yapan çocukların ebeveynlerinden oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise ilgili evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 436 kişi oluşturmuştur. Kolayda örnekleme verilerin, ilgili evrenden en kolay, hızlı ve ekonomik şekilde toplandığı örnekleme yöntemidir (Aaker vd., 2007).

3. 3. Veri Toplama Araçları

3. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada daha net verilere ulaşabilmek için araştırmacı tarafından oluşturulan bu formda katılımcıların kişisel bilgilerinin yer aldığı araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan 6 maddelik Kişisel Bilgi Formunda cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu, spor ile ilişkisi ve eğitim durumu ile ilgili sorular sorulmuştur.

3. 3. 2. Spor Farkındalığı Ölçeği

Çalışmada katılımcıların kişisel bilgilerinin belirlenmesine yönelik hazırlanan 6 soruluk kişisel bilgi formunun yanı sıra spora yönelik farkındalıklarının belirlenebilmesi için Uyar (2019) tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilen ve Uyar ve Sunay (2020) tarafından araştırma makalesi olarak yayımlanan “Spor Farkındalığı” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek bir öz bildirim ölçeği olmakla birlikte 30 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddelerine örnek olarak; “Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime

güvenirim” (Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu), “Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğu düşünüyorum” (Sosyal ve bireysel fayda alt boyutu) verilebilir.

3. 3. 3. Spora Bağlılık Ölçeği

Veri toplamak aracı olarak, Schaufeli, Bakker (2004)’in geliştirdiği The Utrecht Work Engagement Scale (UWES)’in İspanyol versiyonunun Guillen ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından sporcular için adaptasyonu yapılarak geliştirilmiş, Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan “Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ)” kullanılmıştır. SBÖ 5’li likert tipinde 15 madde ve 3 alt boyuttan (zinde olma, adanma, içselleştirme) oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1-Hemen Hemen Hiç, 2-Nadiren, 3-Ara Sıra, 4-Sık sık, 5-Hemen Hemen Her Zaman şeklinde sıralanmakta ve puanlanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık güvenilirliği Cronbach Alpha, ortalama varyans çıkarımı ve birleşik güvenirlik değerleri ile incelenmiştir. Ölçeğin cronbach alpha değeri zinde olma alt boyutu için 0.79 adanma alt boyutu için 0.80, içselleştirme alt boyutu için 0.82 ve ölçeğin tamamı için 0,91 olarak hesaplanmıştır. Alt boyut birleşik güvenirlikleri; zinde olma ve adanma alt boyutunda 0.89 içselleştirme alt boyutunda 0.87 ölçeğin tamamında ise 0,95 olarak tespit ölçeğin iç tutarlık güvenilirliğini sağladığı tespit edilmiştir (Sırgancı, Ilgar ve Cihan, 2019). Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) ölçeğin zinde olma, adanma ve içselleştirme alt boyutlarından oluşan yapısının bir bütün olarak spora bağlılık yapısını doğruladığını bununla birlikte ölçeğin tek faktör olarak da spora bağlılığı ölçmek için kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Sırgancı, Ilgar ve Cihan, 2019). Dolayısıyla sporculardan toplanan veriler hem üç alt boyutta (zinde olma, adanma ve içselleştirme) analiz edilirken hem de tek faktör olarak (spora bağlılık) analiz edilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

Çalışmamızda yapılan analizler SPSS paket programı aracılığıyla uygulanmıştır. Ulaşılan veriler analiz aşamasında önce incelemiş, hatalı veya eksik olan formlar araştırmamızdan çıkartılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak adına Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerlerine, güvenilirlik için ise Cronbach’s Alfa (α) katsayısı incelenmiştir. Normal dağılım için yapılan analiz testleri sonucunda Çarpıklık (,117) ve Basıklık (,233) değerlerinin -2 ve +2 arasında değiştiği, bunun sonucunda ise verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Şencan, 2002). Çalışmamızda güvenilirlik analizi ise, ölçeğin geneli ve alt boyutları için ayrı ayrı

bakılmıştır. Ölçeğin geneli için yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alfa (α) katsayısı ,934 olarak bulunmuştur. Bu durum ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir (Tezbaşaran, 1997). Güvenirlilik testine ilişkin detaylı bilgiler Tablo 2'de verilmiştir. Araştırmada çoklu gruplar arasındaki farkları belirlemek için OneWay ANOVA testi, anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi için ise LSD testi kullanılmıştır. Araştırmada hata payı 0,05 olarak alınmıştır. Araştırmada spor yapan çocukların ebeveynlerinin spor farkındalıkları ve spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı ve bu ilişkinin yönü ve gücünün belirlenebilmesi amacıyla Pearson korelasyon testi yapılmıştır.

Tablo 3. 1. Demografik değişkenler

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	266	61
	Erkek	170	39
Yaş	25-36 Yaş Arası	50	11,5
	37-42 Yaş Arası	129	29,6
	43-48 Yaş Arası	181	41,5
	49 Yaş ve Üstü	76	17,4
Öğrenim Durumu	İlköğretim	38	8,7
	Lise	130	29,8
	Üniversite	216	48,5
	Lisansüstü	52	11,9
Medeni Durum	Evli	400	91,7
	Bekâr	36	8,3
Sporla İlişki Durumu	İzleyici	209	47,8
	Hem Katılımcı Hem İzleyici	208	47,7
	Ne Katılımcı Ne İzleyici	19	4,4
	8500-13499 TL Arası	169	38,8
Gelir Düzeyi	13.500- 18.499 TL Arası	108	24,8
	18.500-23.499 TL Arası	53	12,2
	23.500 ve Üzeri	106	24,3
Toplam		436	100

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcıların büyük bir bölümünün kadın olduğu, ebeveynlerin büyük bir kısmının 43-48 yaş aralığında olduğu, büyük bir kısmının üniversite mezunu ve evli olduğu, sporla ilişki düzeyi bakımından sadece izleyici ve hem katılımcı hem izleyici olanların neredeyse eşit olduğu ve gelir düzeyinin çeşitlilik gösterdiği görülmüştür

Tablo 3. 2. Normallik ve güvenilirlik testi sonuçları

Ölçekler	N	Çarpıklık	Basıklık	(α)
Spor Farkındalığı Ölçeği Geneli	436			,953
Spor Farkındalığı Ölçeği Alt Boyutları	N			(α)
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	436	,117	,233	,958
Sosyal ve Bireysel Fayda	436			,929
Spora Bağlılık Ölçeği Geneli	436			,959
Spora Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları	N			(α)
Zinde Olma	436			,887
Adanma	436			,890
İçselleştirme	436			,911

Verilerin normal dağılımı için Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis), güvenilirlik için ise Cronbach's Alfa (α) değerlerine bakılmıştır. Yapılan normallik testi sonucunda Çarpıklık (,117) ve Basıklık (,233) değerlerinin -2 ve +2 arasında değiştiği, dolayısıyla verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Şencan, 2002). Güvenilirlik analizi ise, ölçeklerin geneli ve alt boyutları için ayrı ayrı yapılmıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli için Cronbach's Alfa (α) katsayısı (,953) bulunurken, Spor farkındalığı ölçeğinin “spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme” alt boyutunun Cronbach's Alfa (α) katsayısı (,958), “sosyal ve bireysel fayda” alt boyutunun Cronbach's Alfa (α) katsayısı ise (,928) olarak bulunmuştur. Çalışmada kullanılan diğer bir ölçek olan Spora bağlılık ölçeğinin geneli için Cronbach's Alfa (α) katsayısı (,959) olarak bulunurken, spora bağlılık ölçeğinin alt boyutlarından, “zinde olma” alt boyutunun Cronbach's Alfa (α) katsayısı (,887), “adanma” alt boyutunun Cronbach's Alfa (α) katsayısı (,890), “içselleştirme” alt boyutunun Cronbach's Alfa (α) katsayısı ise (,911) olarak bulunmuştur. Cronbach's Alfa (α) katsayılarından elde edilen rakamlar ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir (Kayış, 2013).

4. BULGULAR

Ölçekten elde edilen veriler demografik değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Aşağıda bu analizler sonucu ortaya çıkan verilere ilişkin tablolar yer almaktadır.

Tablo 4. 1. Cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	\bar{x}	Std. Sapma	t	sd	P*
Spor Farkındalığı Ölçeği Geneli	Kadın	266	3,51	,54041	-8,520	434	,001
	Erkek	170	3,97	,57310			
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Kadın	266	3,11	,62525	-9,197	434	,001
	Erkek	170	3,70	,69016			
Sosyal ve Bireysel Fayda	Kadın	266	4,44	,70575	-2,757	434	,006
	Erkek	170	4,62	,49064			
Spora Bağlılık Ölçeği Geneli	Kadın	266	3,21	1,03037	-,351	434	,725
	Erkek	170	3,24	,91232			
Zinde Olma	Kadın	266	3,03	1,04066	-,527	434	,598
	Erkek	170	3,08	,92404			
Adanma	Kadın	266	3,26	1,08411	-,717	434	,474
	Erkek	170	3,33	,96587			
İçselleştirme	Kadın	266	3,34	1,11963	,215	434	,830
	Erkek	170	3,32	1,00371			

(P* < ,05).

Tablo 4.1 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır (spora bağlılık ölçeğinin geneli [t=-,351, p<,05], zinde olma alt boyutu [t=-,527, p<,05], adanma alt boyutu [t=-,717, p<,05], içselleştirme alt boyutu [t= ,215, p<,05]). Bunun yanında spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli [t=-8,520, p<,05], spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu [t=-9,197, p<,05] ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda [t=-2,757 p<,05], erkek katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, kadın katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4. 2. Yaş değişkenine göre Anova testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	\bar{x}	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)
Spor Farkındalığı Ölçeği Genel	25-36 Yaş Arası (a)	3,57						
	37-42 Yaş Arası (b)	3,64	2,401		,800	2,264	0,80	-
	43-48 Yaş Arası (c)	3,71	152,728		,354			
	49 Yaş ve Üstü (d)	3,82	155,129					
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	25-36 Yaş Arası (a)	3,22						
	37-42 Yaş Arası (b)	3,28	2,997		,999	1,989	,115	-
	43-48 Yaş Arası (c)	3,35	216,980		,502			
	49 Yaş ve Üstü (d)	3,49	219,977					
Sosyal ve Bireysel Fayda	25-36 Yaş Arası (a)	4,40						
	37-42 Yaş Arası (b)	4,47	1,405		,468	1,161	,324	-
	43-48 Yaş Arası (c)	4,54	174,297		,403			
	49 Yaş ve Üstü (d)	4,59	218,977					
Spora Bağlılık Ölçeği Genel	25-36 Yaş Arası (a)	3,27		3				
	37-42 Yaş Arası (b)	3,36	4,381	432				
	43-48 Yaş Arası (c)	3,16	417,744	435	1,460	1,510	,211	-
	49 Yaş ve Üstü (d)	3,11	422,125		,967			
Zinde Olma	25-36 Yaş Arası (a)	3,12						
	37-42 Yaş Arası (b)	3,15	3,281		1,094	1,103	,348	-
	43-48 Yaş Arası (c)	3,01	428,285		,991			
	49 Yaş ve Üstü (d)	2,91	431,566					
Adanma	25-36 Yaş Arası (a)	3,30						
	37-42 Yaş Arası (b)	3,44	4,591		1,530	1,422	,236	-
	43-48 Yaş Arası (c)	3,21	465,080		1,077			
	49 Yaş ve Üstü (d)	3,20	469,671					
İçselleştirme	25-36 Yaş Arası (a)	3,40						
	37-42 Yaş Arası (b)	3,49	6,024		2,008	1,747	,157	-
	43-48 Yaş Arası (c)	3,25	496,484		1,149			
	49 Yaş ve Üstü (d)	3,21	502,507					

(P*,<,05).

Tablo 4.2 incelendiğinde, yaş değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır (Spor farkındalığı ölçeği geneli $F(3,432)=2,264, p<,05]$, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu $F(3,432)=1,989, p<,05]$, sosyal ve bireysel alt boyutunda $F(3,432)=1,161, p<,05]$). Bunun yanında spora bağlılık ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında da istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($F(3,432)=1,510, p<,05]$, zinde olma alt boyutu $F(3,432)=1,103, p<,05]$, adanma alt boyutu $F(3,432)=1,422, p<,05]$, içselleştirme alt boyutu $F(3,432)=1,747, p<,05]$).

Tablo 4. 3. Öğrenim durumu değişkenine göre Anova testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	\bar{x}	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)
Spor Farkındalığı Ölçeği Genel	İlköğretim (a)	3,35						
	Lise (b)	3,61	8,700		2,900	8,566	0,01	a<b
	Üniversite (c)	3,74	146,429		,399			<c
	Lisansüstü (d)	3,92	155,129					<d
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	İlköğretim (a)	2,99						
	Lise (b)	3,25	9,867		3,289	6,762	,001	a<b
	Üniversite (c)	3,39	210,110		,486			,c,d
	Lisansüstü (d)	3,61	219,977					b,c
Sosyal ve Bireysel Fayda	İlköğretim (a)	4,17						
	Lise (b)	4,45	6,605		2,202	5,625	0,01	a<b
	Üniversite (c)	4,57	169,097		,391			,c,d
	Lisansüstü (d)	4,66	175,702	3				b<d
Spora Bağlılık Ölçeği Genel	İlköğretim (a)	3,00		432				
	Lise (b)	3,29	2,403	435	,801	,824	,481	-
	Üniversite (c)	3,22	419,722		,972			
	Lisansüstü (d)	3,23	422,125					
Zinde Olma	İlköğretim (a)	2,82			,793			
	Lise (b)	3,07	2,378		,993	,798	,496	-
	Üniversite (c)	3,06	429,187					
	Lisansüstü (d)	3,11	431,566					
Adanma	İlköğretim (a)	3,05						
	Lise (b)	3,37	3,058		1,019	,944	,419	-
	Üniversite (c)	3,27	466,613		1,080			
	Lisansüstü (d)	3,28	469,671					
İçselleştirme	İlköğretim (a)	3,14						
	Lise (b)	3,42	2,491		,830	,717	,717	-
	Üniversite (c)	3,32	500,016		1,157			
	Lisansüstü (d)	3,30	502,507					

Tablo 4.3 incelendiğinde, öğrenim durumu değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin genelinde öğrenim durumu lise ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyleri, öğrenim durumu ilköğretim olan katılımcılara oranla daha yüksektir. Bunun yanında öğrenim durumu üniversite ve lisansüstü olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyleri, öğrenim durumu lise olan katılımcılara oranla daha yüksektir. Ayrıca öğrenim durumu lisansüstü olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyleri de öğrenim durumu üniversite olan katılımcılara oranla daha yüksektir $F(3,432)=8,566, p<,05]$. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda öğrenim durumu lise ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyleri, öğrenim durumu ilköğretim olan katılımcılara oranla daha yüksektir. Bunun yanında öğrenim durumu lisansüstü olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyi, öğrenim durumu lise ve üniversite olan katılımcılara oranla daha yüksektir $F(3,432)=6,762, p<,05]$. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda öğrenim durumu lise ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyleri, öğrenim durumu ilköğretim olan katılımcılara oranla daha yüksektir. Bunun yanında öğrenim durumu lisansüstü olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyi, öğrenim durumu lise olan katılımcılara oranla daha yüksektir $F(3,432)=5,625, p<,05]$. Spora bağlılık ölçeğinin ise geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır (Spora bağlılık ölçeği geneli $F(3,432)=,824, p<,05]$, zinde olma alt boyutu $F(3,432)=,798, p<,05]$, adanma alt boyutu $F(3,432)=,944, p<,05]$, içselleştirme alt boyutu $F(3,432)=,717, p<,05]$).

Tablo 4. 4. Medeni durum değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	\bar{x}	Std. Sapma	t	sd	P*
Spor Farkındalığı Ölçeği Geneli	Evli	400	3,71	,58897	2,599	434	,010
	Bekâr	36	3,45	,64021			
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Evli	400	3,36	,70872	2,303	434	,022
	Bekâr	36	3,08	,69503			
Sosyal ve Bireysel Fayda	Evli	400	4,53	,59061	2,114	434	,035
	Bekâr	36	4,30	,99615			
Spora Bağlılık Ölçeği Geneli	Evli	400	3,21	,99567	-,704	434	,482
	Bekâr	36	3,33	,86336			
Zinde Olma	Evli	400	3,03	1,00261	-1,203	434	,230
	Bekâr	36	3,24	,91103			
Adanma	Evli	400	3,27	1,04609	-,700	434	,485
	Bekâr	36	3,40	,96390			
İçselleştirme	Evli	400	3,33	1,08987	-,145	434	,885
	Bekâr	36	3,36	,90310			

(P*,<,05).

Tablo 4.4 incelendiğinde, medeni durum değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır (spora bağlılık

ölçeğinin geneli [$t=-,704$, $p<,05$], zinde olma alt boyutu [$t= -1,203$, $p<,05$], adanma alt boyutu [$t= -,700$, $p<,05$], içselleştirme alt boyutu [$t= -,145$ $p<,05$]). Bunun yanında spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli [$t=2,599$, $p<,05$], spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu [$t=2,303$, $p<,05$] ile sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda [$t=2,114$ $p<,05$], medeni durumu evli olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, medeni durumu bekâr olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4. 5. Sporla ilişki durumu değişkenine göre anova testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	\bar{x}	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LS D)
Spor Farkındalığı Ölçeği Geneli	İzleyici (a)	3,53	24,631	3	12,316 ,301	40,864	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,92	130,498					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	3,01	155,129					
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	İzleyici (a)	3,14	39,494	433	19,747 ,417	47,375	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,62	180,483					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	2,47	219,977					
Sosyal ve Bireysel Fayda	İzleyici (a)	4,45	3,552	435	1,776 ,398	4,467	,012	c<a<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	4,60	172,151					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	4,28	175,702					
Spora Bağlılık Ölçeği Geneli	İzleyici (a)	2,89	71,351	3	35,676 ,810	44,039	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,63	350,774					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	2,41	422,125					
Zinde Olma	İzleyici (a)	2,72	68,249	433	34,125 ,839	40,670	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,45	363,316					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	2,24	431,566					
Adanma	İzleyici (a)	2,91	83,135	435	41,568 ,893	46,564	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,73	386,536					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	2,46	469,671					
İçselleştirme	İzleyici (a)	3,02	63,461	3	31,294 1,014	31,294	,001	c<a<b
	Hem Katılımcı Hem İzleyici (b)	3,72	438,046					
	Ne Katılımcı Ne İzleyici(c)	2,54	502,507					

(P* $<,05$).

Tablo 4.5 incelendiğinde, sporla ilişki durumu değişkenine göre tüm ölçek ve alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanlar ile yalnızca izleyici olan kişilerin spor farkındalığı düzeyinin ne katılımcı ne izleyici olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür F (3,433) =40,864, 47,375, $p<,05$]. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda sporla ilişki durumu izleyici olanların, spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu ne katılımcı ne izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür F (3,433) =4,467, $p<,05$].

Spora bağıllık ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanlar ile yalnızca izleyici olan kişilerin spor farkındalığı düzeyinin ne katılımcı ne izleyici olanlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür $F(3,433) = 44,039, 40,670, 46,564, 31,294, p < ,05]$.

Tablo 4. 6. Gelir düzeyi değişkenine göre anova testi sonuçları

Ölçekler	Gruplar	\bar{x}	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LS D)
Spor Farkındalığı Ölçeği Geneli	8500-13499 TL (a)	3,52	12,406	3 432 435	4,135	12,517	,001	a<c, d b,c< d
	13500-18499 TL (b)	3,66	142,723		,330			
	18500-23499 TL (c)	3,75	155,129					
	23500 ve Üzeri (d)	3,96						
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	8500-13499 TL (a)	3,15	16,467		5,489	11,652	,001	a<c, d b<d
	13500-18499 TL (b)	3,30	203,510		,471			
	18500-23499 TL (c)	3,44	219,977					
	23500 ve Üzeri (d)	3,64						
Sosyal ve Bireysel Fayda	8500-13499 TL (a)	4,40	5,702		1,901	4,830	,003	a,b, c<d
	13500-18499 TL (b)	4,52	170,001		,394			
	18500-23499 TL (c)	4,47	175,702					
	23500 ve Üzeri (d)	4,69						
Spora Bağıllık Ölçeği Geneli	8500-13499 TL (a)	3,20	3,633		1,211	1,250	,291	-
	13500-18499 TL (b)	3,18	418,492		,969			
	18500-23499 TL (c)	3,09	422,125					
	23500 ve Üzeri (d)	3,37						
Zinde Olma	8500-13499 TL (a)	3,01	4,959		1,653	1,674	,172	-
	13500-18499 TL (b)	3,01	426,606		,988			
	18500-23499 TL (c)	2,89	431,566					
	23500 ve Üzeri (d)	3,22						
Adanma	8500-13499 TL (a)	3,25	3,597		1,199	1,111	,344	-
	13500-18499 TL (b)	3,24	466,074		1,079			
	18500-23499 TL (c)	3,16	469,671					
	23500 ve Üzeri (d)	3,44						
İçselleştirme	8500-13499 TL (a)	3,32	2,615		,872	,753	,521	-
	13500-18499 TL (b)	3,28	499,893		1,157			
	18500-23499 TL (c)	3,22	502,507					
	23500 ve Üzeri (d)	3,46						

(P* < 0,05).

Tablo 4.6 incelendiğinde, gelir düzeyi değişkenine göre spora bağıllık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır (spora bağıllık ölçeğinin geneli $F(3,432)=1,250, p < 0,05]$, zinde olma alt boyutu $F(3,432)=1,674, p < 0,05]$, adanma alt boyutu $F(3,432)=1,111, p < 0,05]$, içselleştirme alt boyutu $F(3,432)=,753, p < 0,05]$).

Spor farkındalığı ölçeğine bakıldığında ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin genelinde gelir düzeyi 18500 TL ve daha üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 8500-13499 TL arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında gelir düzeyi 23500 TL ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, tüm gelir düzeyi gruplarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür $F(3,432) = 12,517, p < 0.05$].

Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda gelir düzeyi 18500 TL ve daha üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 8500-13499 TL arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca gelir düzeyi 23500 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 13500-18499 arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür $F(3,432) = 11,652, p < 0.05$].

Sosyal ve Bireysel Fayda alt boyutunda gelir düzeyi 23500 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeylerinin, gelir düzeyi 23499 TL ve daha altında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür $F(3,432) = 4,830, p < 0.05$].

Tablo 4. 7. Spor farkındalığı ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon analizi sonuçları

Ölçekler	Spor Farkındalığı Ölçeği	Spora Bağlılık Ölçeği
Spor Farkındalığı Ölçeği	1	,442*
Spora Bağlılık Ölçeği	,442*	1

($P < 0,05$).

Yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda spor farkındalığı ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasında orta düzeyde pozitif yönlü ($r = ,442; p < 0.05$) anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Alpar, 2016).

5. TARTIŞMA

Çalışmamızda cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Litaretür taramasını incelediğimizde araştırmamızı destekleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Peke (2020) tarafından oryantiring sporcularının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amacıyla 230 oryantiring sporcusu üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yamaner vd. (2019) tarafından 220 Spor Bilimleri Fakültesi öğrencisinin katılımı ile yapılan araştırmada, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spora bağlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Siyahtaş vd. (2020), tarafından bireysel ve takım sporu yapan sporcuların değişkenlerine göre spor bağlılık düzeylerini incelemek amacıyla 104 sporcu üzerinde yapılan çalışmada sporcuların cinsiyetlerine göre spora bağlılık ölçeği ve alt boyutlarının tamamında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Uluç ve Akçakoyun (2021), tarafından “bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolünün” belirlenmesi amacıyla 76 bocce sporcusu üzerinde yapılan çalışmada, bocce sporcularının cinsiyet değişkenine göre spora bağlılıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde zinde olma, adanma, içselleştirme alt boyutlarında ve toplam bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Can ve Kızılet (2021) tarafından “düzenli olarak antrenman yapan bireylerin spor salonlarına yönelik hizmet kalitesi algılarının spora bağlılığa etkisinin belirlenmesi” amacıyla 417 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora bağlılık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Kangotan (2020) tarafından “dövüş sporcularının mükemmeliyetçilik ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla yapılan 115 dövüş sporcuları üzerine yapmış olduğu çalışmada sporcuların cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Fawyer vd. (2020) tarafından alp kayakçıları üzerinde yapmış oldukları çalışmada sporda geçirilen zaman ile spora olan bağlılıkları arasında cinsiyet faktörü açısından anlamlı farklılık olmadığını ifade etmişlerdir. Gülen vd. (2021) tarafından “taekwondo sporcularının spora bağlılık düzeylerinin milli sporculuk durumları ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi” amacıyla yapılan 218 sporcunun katıldığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre bağlılık ölçeği alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Bunun yanında literatürde spora bağlılık ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farkların olduğunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. Uzgur vd. (2023) tarafından “rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 382 kişi üzerinde yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. İçselleştirme alt boyutunda kadın katılımcıların spora bağlılık düzeylerinin erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Albay vd. (2021) tarafından “spora bağlılığın üniversite öğrencilerinde etkileri” incelenmesi amacıyla yapılan 80 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna varılmıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları farklılık göstermektedir.

Araştırmamızda cinsiyet değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda erkek katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, kadın katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatüre bakıldığında spor farkındalığının incelendiği çalışmalarda cinsiyete göre anlamlı farklılıkların olduğu çalışmaların olduğu görülmektedir. Konak (2023), tarafından “akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademik personel üzerinde yapılan çalışmada, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutu ve spor farkındalığı ölçeğinin genelinde anlamlı fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile spor farkındalığı ölçeğinin genelinde erkek akademisyenlerin spor farkındalığı düzeylerinin, kadın akademisyenlere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Uyar (2022), tarafından “toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi” amacıyla 1085 kişi üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarının hepsinde anlamlı farklılıklar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ile spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda erkek katılımcıların spor farkındalığı düzeylerinin kadın katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülürken, sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda kadın katılımcıların spor farkındalığı düzeylerinin erkek katılımcılara daha yüksek olduğu görülmüştür. Fenci (2022), tarafından “sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, spor bilgisi ve ayırt etme alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor bilgisi ve ayırt etme alt boyutunda erkek sınıf öğretmenlerinin spor farkındalığı düzeylerinin, kadın sınıf öğretmenlerine oranla daha

yüksek olduğu görülmüştür. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir. Bu durum, sporun geçmişten günümüze erkek hâkimiyetinde olan bir sosyal olgu olmasından kaynaklanıyor olabilir. Antik Yunan'da demokrasinin beşiği olarak kabul edilen bir ortamda, en eski ve ünlü spor etkinliklerinden biri olarak kabul edilen Olimpiyat Oyunları, kadınların izlemelerine izin verilmezdi. Ancak görevlilerin dikkatini çekmeden oyunları izlemek isteyen kadınlar, yakalanmamak için en yüksek tepeye gizlice çıkar ve bu nedenle ölüme terk edilirdi (Koryürek, 2003). Kadınların spor etkinliklerine katılımıyla ilgili bu tür durumlar, modern sporun ilk yıllarında da devam etti. Özellikle Sanayi İnkılabının ardından İngiltere'de futbolun yaygınlaşması ve büyük çoğunluğunu fabrika işçilerinin oluşturduğu futbol takımlarının artışı, modern sporun başlangıç yıllarında erkek egemenliğini pekiştirdi. Bu dönemde futbol, uzun süre erkekliğin en somut göstergesi olarak kabul edildi (Koller ve Brande, 2015). Ülkemiz toplumu da toplumsal cinsiyet rollerinin keskin biçimde belirlendiği ataerkil bir yapıya sahiptir (Sakallı, 2001). Bu bağlamda, bu tür toplumlarda erkek çocukların erkek kimliklerini geliştirebilmeleri için spor yapmaya teşvik edilirken, kız çocuklarına ise kadınsı özelliklerini korumaları için sporun uzak durulması önerilmiştir (Koca, 2006). Bunun yanında literatürde cinsiyet değişkeni ile spor farkındalığı arasında anlamlı farklılığın olmadığını gösteren çalışmalarda mevcuttur. Cengiz (2022) tarafından “gençlik ve spor, kültür ve turizm ile milli eğitim müdürlerinin spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla yapılan 563 müdürün katıldığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutu ve spor farkındalık ölçeğinin genelinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Konak (2023), tarafından “akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademik personel üzerinde yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Fenci (2022), tarafından “sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları farklılık göstermektedir.

Araştırmamızda spora bağlılık ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Uzgur vd. (2023) tarafından “rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 382 kişi üzerinde yapılan çalışmada, yaş değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt

boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Uluç ve Akçakoyun (2021), tarafından “bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolünün” belirlenmesi amacıyla 76 Bocce sporcusu üzerinde yapılan çalışmada, bocce sporcularının yaş değişkenine göre spora bağlılık düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür. Peke (2020) tarafından oryantiring sporcularının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amacıyla 230 oryantiring sporcusu üzerinde yapılan çalışmada oryantiring sporcularının yaş değişkenine göre spora bağlılık düzeylerinde istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermekte olup yaş değişkeni durumunun spora bağlılık üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Bunun yanında literatürde yaş değişkeni ile spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. Altun (2022) tarafından “takım sporcularının iletişim becerileri ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 239 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora bağlılık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulgusuna varılmıştır. Can ve Kızılet (2021) tarafından “düzenli olarak antrenman yapan bireylerin spor salonlarına yönelik hizmet kalitesi algılarının spora bağlılığa etkisinin belirlenmesi” amacıyla 417 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora bağlılık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmamızda yaş değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin genelinde ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Yetiş, Aytaç ve Gündoğdu (2022) tarafından “spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin farklı değişkenlere göre spor farkındalık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören 200 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada yaş değişkeni ile spor farkındalığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Demirci (2021) tarafından “spor örgütlerinde çalışanların spor farkındalıklarının psikolojik sermaye ile örgütsel yaşamda yalnızlık düzeylerine etkisinin incelenmesi” amacıyla 315 katılımcı üzerinde yapılan çalışmada katılımcıların yaş değişkenine göre spor farkındalığı ve alt boyutlarının düzeylerini değerlendirmek için yapılan analiz sonuçları incelendiğinde, spor bilgi ve ayırt etme, sosyal ve bireysel ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Bunun yanında literatürde yaş değişkeni ile spora farkındalık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olmadığını gösteren çalışmalarda mevcuttur. Konak (2023), tarafından “Akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademik personelin katılmış olduğu çalışmada akademisyenlerin yaş değişkenine göre akademisyenlerin spor farkındalık düzeylerinde, sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulgusu saptanmıştır. Uyar (2022), tarafından “toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi” amacıyla 1085 kişi üzerinde yapılan çalışmada toplumun spor farkındalıklarının yaş değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Fenci (2022), tarafından “Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapmış olduğu çalışmada spor farkındalığı alt boyutlarının yaş grupları arası karşılaştırılması verilmiştir. Spor farkındalığı alt boyutlarından spor bilgisi ve ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda yaş grupları arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir. Spor bilgisi ve ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarında ortaya çıkan anlamlılık daha düşük yaş gruplarının lehine olarak belirlenmiştir. Yaş küçüldükçe spor farkındalığı puanlarında da anlamlı farklılık ortaya çıktığını saptamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmamızda öğrenim durumu değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Ergül, Tınaz ve Ertaç (2016) tarafından “lise öğrencilerinin tenis sporuna yönelik genel farkındalık düzeylerini araştırmak” amacıyla 444 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada ebeveyn eğitim düzeyinin artmasıyla farkındalık düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Fenci (2022), tarafından “Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla yapılan 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapılmış olan çalışmada spor farkındalığı alt boyutlarından spor bilgisi ve ayırt etme alt boyutunda eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu alt boyutta tespit edilen anlamlı farklılık daha yüksek ortalamayla lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılar lehine oraya çıkmıştır. Uyar (2022), tarafından “toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi” amacıyla 1085 kişi üzerinde yapılan çalışmada toplumun spor farkındalıklarının öğrenim durumu değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarına genel olarak bakıldığında eğitim düzeyi lise ve lisans ve üstü olan katılımcıların spor

farkındalıklarının, eğitim düzeyi ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle eğitim seviyesi yükseldikçe spor farkındalığının da arttığı görülmektedir. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermekte olup öğrenim durumu ile spor farkındalığının doğru orantılı olduğu, öğrenim seviyesi arttıkça spor farkındalığının da arttığı söylenebilir.

Bunun yanında literatürde öğrenim durumu değişkeni ile spora farkındalık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Konak (2023), tarafından “Akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademisyenin üzerinde yapılan çalışmada akademisyenlerin spor farkındalıklarının öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Fenci (2022), tarafından “Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla yapılan 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapılmış olan çalışmada sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda ise eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmamızda öğrenim durumu değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin ise geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Literatür incelendiğinde çalışma bulgularımızı destekleyen çalışmalar görülmektedir. Ekicioğlu, (2023) tarafından “yüzme sporuyla ilgilenen bireylerin yaşam kalite ve spora bağlılık düzeyinin incelenmesi” amacıyla 302 kişi üzerinde yapılan çalışmada öğrenim durumu değişkenine göre spora bağlılık ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Peke (2020) tarafından oryantring sporcularının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amacıyla 230 oryantring sporcusu üzerinde yapılan çalışmada öğrenim durumu değişkenine göre sporcuların bağlılık ve zinde olma ortalamalarında eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Uzgur vd. (2023), tarafından “rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 382 kişi üzerinde yapılan çalışmada, öğrenim durumu değişkenine göre spora bağlılık ölçeği arasında anlamlı farklılık bulgusunu saptamışlardır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Bunun yanında literatürde öğrenim durumu değişkeni ile spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. Uzun (2023) tarafından “Elâzığ ilinde bulunan kamuya ait spor tesislerinden faydalanan bireylerin algıladıkları

hizmet kalitesinin spora bağılıklarına etkisi” incelenmesi amacıyla 300 birey üzerinden yapılan çalışmada eğitim durumu değişkenine göre spora bağılılık ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Peke (2020) tarafından oryantring sporcularının spora bağılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amacıyla 230 oryantring sporcusu üzerinde yapılan çalışmada öğrenim durumu değişkenine göre sporcuların adanma ve içselleştirme ortalamalarında eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulgusunu saptamışlardır. Özgün vd. (2021) tarafından “sporcuların covid-19’a yakalanma kaygısı ve spora bağılılık durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi” amacıyla 226 sporcuyu üzerinde yapılan çalışmada öğrenim durumu değişkenine göre spora bağılılık ölçeği toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmediği bulgusuna varmışlardır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmamızda medeni durum değişkenine göre spora bağılılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Uzgur vd. (2021) tarafından “rekreasyonel koşucuların spora bağılılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 382 koşucu üzerinde yapılan çalışmada katılımcıların medeni durum değişkeni açısından spora bağılıkları arasındaki ilişki incelenmiş olup medeni durum değişkenine göre spora bağılılık ölçeğinden elde edilen puanların gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa işaret etmediği görülmüştür. Peke (2020) tarafından oryantring sporcularının spora bağılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi amacıyla 230 oryantring sporcusu üzerinde yapılan çalışmada medeni durum değişkenine göre spora bağılılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ancak spora bağılılık zinde olma ve adanma ortalamalarında medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ortalamalara göre bekâr sporcuların sporda spora bağılılık, zinde olma ve adanma düzeyleri evli olan sporculara kıyasla daha yüksektir. Kangotan (2020), tarafından “Dövüş Sporcularının Mükemmeliyetçilik ve Spora Bağılılık Düzeylerinin İncelenmesi” amacıyla 115 dövüş sporcuları üzerinde yapılan çalışmada sporcuların medeni durumlarına göre spora bağılılık durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Bunun yanında literatürde medeni durum değişkeni ile spora bağılılık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. Çeliker (2021), tarafından elit güreşçiler üzerinde yapmış olduğu çalışmada katılımcıların medeni durum değişkenleri bağlamında spora bağılılık ölçeğinin “Zinde Olma” alt boyutunda anlamlı farklılığa

rastlanırken alt boyutlar incelendiğinde ise anlamlı farklılığın zinde olma alt boyutunda bekâr güreşçiler lehine olduğu görülmektedir. Evli ve bekâr güreşçilerin toplam puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve yüksek düzeyde spora bağlılık algıladıkları tespit edilmiştir. Yerlikaya (2019) tarafından örneklem grubunu bisikletçilerin oluşturduğu çalışma sonuçlarına göre katılımcıların medeni durum değişkeni ile spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. Peke (2020), tarafından oryantring sporcularının spora bağlılıkları ile alakalı çalışmasında medeni durum değişkeninin spora bağlılığa göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Araştırmamızda medeni durum değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Ulusal literatürü incelediğimizde araştırmamızın sonuçlarına benzerlik gösteren çalışmalar bulunamamasına rağmen desteklemeyen araştırmalar mevcuttur. Konak (2023), tarafından “akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademik personel üzerinde yapılan çalışmada, medeni durum değişkenine göre spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulgusunu saptamıştır. Demirci (2021) tarafından “spor örgütlerinde çalışanların spor farkındalıklarının psikolojik sermaye ile örgütsel yaşamda yalnızlık düzeylerine etkisinin incelenmesi” amacıyla 315 katılımcı üzerinde çalışmada katılımcıların spor farkındalıklarının medeni durum değişkenine göre spor bilgisi ve ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Fenci (2022), tarafından “sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla yapılan 389 sınıf öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada spor farkındalıklarının medeni durum değişkenine göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda alt boyutları ve spor farkındalık toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Araştırmamızda sporla ilişki durumu değişkenine göre spor farkındalığı tüm ölçek ve alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanlar ile yalnızca izleyici olan kişilerin spor farkındalığı düzeyinin ne katılımcı ne izleyici olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal ve bireysel

fayda alt boyutunda sporla ilişki durumu izleyici olanların, spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu ne katılımcı ne izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor farkındalığı düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde bizim çalışmamızdaki bulguları destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Cengiz (2022) tarafından “gençlik ve spor, kültür ve turizm ile milli eğitim müdürlerinin spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla 563 kurum müdürünü üzerinde yapılan çalışmada sporla ilişki durumu değişkenine göre spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutu, sosyal ve bireysel fayda boyutu ve spor farkındalık ölçeği toplam puanı, sporla ilişki düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Konak (2023), tarafından “akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla 155 akademisyenler üzerinde yapılan çalışmada akademisyenlerin sporla olan ilişki düzeylerine göre spor farkındalık algılarında spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutları ve spor farkındalık toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Fenci (2022), tarafından “sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi” amacıyla 389 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada spor farkındalığı alt boyutlarından elde edilen ortalamalar katılımcıların spor ile ilişki durumlarına göre her iki alt boyutta da anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Spor bilgisi ve ayırt etme alt boyutunda sporla hiç ilişkisi olmayanlar ile izleyici ve hem katılımcı hem izleyici olanlar arasında izleyici ve hem katılımcı hem izleyici olanlar lehine hem katılımcı hem izleyici olanlar ile katılımcılar arasında hem katılımcı hem izleyici olanlar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda ise hem katılımcı hem izleyici olanlar ile ilişkim yok, katılımcı ve izleyici olanlar arasında hem katılımcı hem izleyici olanlar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Uyar (2022), tarafından “toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi” amacıyla 1085 kişi üzerinde yapılan çalışmada sporla ilişki düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına hem katılımcı hem izleyici olan grubun sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise sporla hiçbir ilişkisi olmayan grubun sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermekte olup sporla ilişki düzeyi ile spor farkındalığının doğru orantılı olduğu, sporla ilişki düzeyi arttıkça spor farkındalığının da arttığı söylenebilir.

Spora bağlılık ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanlar ile yalnızca izleyici olan kişilerin spor bağlılık düzeyinin ne katılımcı

ne izleyici olanlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olanların spor bağıllık düzeyinin, sporla ilişki durumu izleyici olan kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde Uzgur vd. (2021) tarafından “Rekreasyonel koşucuların spora bağıllık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 382 rekreasyonel koşucu üzerinde yapılan çalışmada katılımcıların sporla ilişki durumu değişkenine göre gruplar arasında haftalık koşu sayısı bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmüştür. Siyahtaş vd. (2020), tarafından bireysel ve takım sporu yapan sporcuların değişkenlerine göre spor bağıllık düzeylerini incelemesi amacıyla 114 sporcu üzerinde yapılan çalışmada, sporcuların spor yapma durumlarına spora bağıllık düzeyleri arasındaki analiz sonuçları incelendiğinde sporcuların bireysel ya da takım sporu yapma durumlarına göre SBÖ “zinde olma”, “adanma” ve tek faktör olarak “bağıllık” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilirken; “içselleştirme” alt boyut arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermekte olup sporla ilişki düzeyi arttıkça spora bağıllığın da arttığı söylenebilir.

Bunun yanında literatürde sporla ilişki durumu değişkeni ile spora bağıllık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur Can ve Kızılet (2021) tarafından “düzenli olarak antrenman yapan bireylerin spor salonlarına yönelik hizmet kalitesi algılarının spora bağıllığa etkisinin belirlenmesi” amacıyla 417 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora bağıllık ölçeğinin sporla ilişki değişkenine göre düzenli olarak spor yapan bireylerin spora bağıllığa ilişkin algılarının pozitif yönde olduğu tespit etmiştir. Sporla ilişki düzeyi ile spora bağıllık düzeyinin doğru orantılı olduğu, sporla ilişki düzeyi arttıkça spor bağıllık düzeyinin de arttığı söylenebilir. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları farklılık göstermektedir.

Araştırmamızda gelir düzeyi değişkenine göre spor farkındalığı ölçeğine bakıldığında ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeğinin genelinde gelir düzeyi 18500 TL ve daha üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 8500-13499 TL arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında gelir düzeyi 23500 TL ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, tüm gelir düzeyi gruplarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda gelir düzeyi 18500 TL ve daha üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 8500-13499 TL arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Ayrıca gelir düzeyi 23500 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeyinin, gelir düzeyi 13500-18499 arasında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal ve Bireysel Fayda alt boyutunda gelir düzeyi 23500 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı düzeylerinin, gelir düzeyi 23499 TL ve daha altında olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde, Ergül vd. (2016) tarafından gerçekleştirilen “lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi” amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin tenis sporu ile alakalı farkındalık seviyesine etki eden etmenlerin istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Gelir durumu değişkeni arttıkça farkındalık seviyesinin de arttığı bulunmuştur. Öğrencilerin ortalama farkındalık düzeyi “orta düzeyde farkında” olarak belirtilmiştir. Alt boyutlara açısından baktığımızda öğrencilerin duyuşsal farkındalık düzeyleri oldukça farkında seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Polat (2019) tarafından “Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi” amacıyla Atatürk Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan 1544 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada aile gelir düzeyi ile farkındalık arasında bilişsel farkındalık alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin farkındalık düzeyinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Cerin ve Leslie (2008), tarafından sosyo-ekonomik düzeyin fiziksel aktivite ve serbest zaman etkinliklerine katılım üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla, yaşları 20-65 arası 2078 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gelir düzeyinin sportif faaliyetlere ve egzersize katılımında önemli bir etken olduğunu bulgusunu ulaştırmıştır. Brockman, Jago, Fox, Thompson, Cartwright ve Page (2009) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, 10-11 yaş arası çocukların aile ve sosyo-ekonomik durumunun fiziksel aktivite üzerindeki etkileri incelenmiştir. 113 katılımcı üzerinde yürütülen bu çalışmada, orta veya yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin, düşük gelirli ailelere kıyasla çocuklarını fiziksel aktivite konusunda daha fazla cesaretlendirdiği ve bu konuda maddi-manevi destek sağladığı, gerektiğinde çocuklarıyla birlikte fiziksel aktivitelere katıldığı görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre, düşük gelirli ailelerin çocuklarını fiziksel aktiviteye yönlendirmede maddi faktörlerin belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, düşük gelirli ailelerin çocuklarının genellikle ikamet ettikleri bölgede diğer çocuklarla oynadığı tipik oyunlar şeklinde fiziksel aktivitelere bulunduğu, orta veya yüksek gelirli ailelerin çocuklarının ise profesyonel eğitimler eşliğinde kulüp ortamında spor yaptığı gözlemlenmiştir. Uyar (2022) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, "toplumun spor farkındalığının değerlendirilmesi" amacıyla 1085 katılımcıyla yapılan araştırmada gelir düzeyinin etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda, gelir düzeyi

değişkenine göre en yüksek spor farkındalığına sahip bireylerin 3001 TL ve üzerinde geliri olan katılımcılar olduğu, en düşük spor farkındalığına sahip grubun ise 801-1800 TL arasında geliri olan katılımcılardan oluştuğu saptanmıştır.

Ayrıca Wijtzes vd. (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, çocukların spor katılımlarındaki sosyal eşitsizlikleri incelemek amacıyla 4726 katılımcıyla çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, aile gelir düzeyinin çocukların spora katılımında önemli bir belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır. Düşük gelirli ailelerin çocuklarının, yüksek gelirli aile çocuklarına kıyasla daha fazla sokak oyunları oynama eğiliminde oldukları, ancak daha düzenli spor etkinliklerine katılımlarının daha az olduğu bulguları elde edilmiştir. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermekte olup, gelir düzeyi ile spor farkındalığının doğru orantılı olduğu, gelir düzeyi arttıkça spor farkındalığının da arttığı söylenebilir.

Bunun yanında literatürde gelir durumu değişkeni ile spora farkındalık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Kardeş vd. (2017) tarafından “zihinsel engelli çocuğu olan bireylerin çocuklarının sportif etkinliklerine yönelik tutumlarının incelenmesi” amacıyla 150 ebeveyn üzerinde yapılan çalışmada zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik puanları aylık gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Konak, (2023) “akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi” amacıyla yapmış olduğu çalışmada gelir düzeyi değişkenine göre akademisyenlerin spor farkındalık düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme sosyal ve bireysel fayda alt boyutları ve spor farkındalık toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanamamıştır. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Spora bağlılık ölçeğine göre incelediğimizde, gelir düzeyi değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Literatür incelendiğinde Uzgur vd. (2021) tarafından “Rekreasyonel koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla yapmış olduğu çalışmada algılanan gelir durumu değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinden elde edilen puanların gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa işaret etmediği görülmüştür. Ekicioğlu, (2023), tarafından “yüzme sporuyla ilgilenen bireylerin yaşam kalite ve spora bağlılık düzeyinin incelenmesi” amacıyla 302 kişi üzerinde yapılan çalışmada spora bağlılık ölçeği alt boyutları ile katılımcıların gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit

edilememiştir. Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Bunun yanında literatürde gelir durumu değişkeni ile spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur. Çeliker (2021), tarafından” Elit güreşçilerin spora bağlılık düzeyleri ile kulüp antrenörlerinin etik liderlik ve etik dışı davranışlarına ilişkin incelenmesi” amacıyla çalışmada katılımcıların aile gelir durum değişkeni ile spora bağlılık arasında düşük ve negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir Siyahtaş vd. (2020), tarafından bireysel ve takım sporu yapan sporcuların değişkenlerine göre spor bağlılık düzeylerini incelemesi amacıyla 114 sporcu üzerinde yapılan çalışmada,, sporcuların aylık gelir düzeyleri durumlarına spora bağlılık düzeyleri arasındaki analiz sonuçları incelendiğinde sporcuların aylık gelirlerine göre SBÖ “zinde olma”, “adanma” ve “içselleştirme” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca tek faktör olarak “bağlılık” alt boyut arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ermisket (2022), tarafından “amatör basketbolcularda görev ve ego yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi” amacıyla 317 amatör basketbolcunun katılım sağladığı çalışmada, amatör basketbolcuların aile gelir durumlarına göre spora bağlılık düzeylerinin karşılaştırıldığında spora bağlılığın tamamlayıcı faktörlerinden biri olan zinde olma alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bir başka alt boyut olan adanmada ise anlamlı farklılıklar tespit edilmiş, en yüksek adanmışlık düzeyi ise yine en yüksek gelir düzeyine sahip olan ailelere mensup olan sporcularda görülmüş, diğer gelir seviyelerinde daha düşük bulunmuştur. İçselleştirme alt boyutunda ise gelir düzeyleri açısından anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bahsi geçen alt boyutların tamamını kapsayan spora bağlılık ana boyutunda ise gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Altun (2022) tarafından “takım sporcularının iletişim becerileri ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği)” amacıyla 239 sporcu üzerinde yapılan çalışmada sporcu bağlılık ölçeği ile aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir. . Yukarıda verilen çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermemektedir.

Spor farkındalığı ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir başka deyişle spor farkındalığı ile spora bağlılığın doğru orantılı olduğu, spor farkındalığı düzeyi arttıkça, spora bağlılığın da arttığı, spor farkındalığı düzeyi düştükçe, spora bağlılığın da düştüğü söylenebilir. Uyar ve Sunay (2020), spor farkındalığı kavramının teorik çerçevesini “Psikolojik Süreç Modeli (PCM)”

ile ilişkilendirmiştir. Psikolojik süreç modeli, kişinin spora ilişkin algısının en temelden başlayarak, en üst aşamaya ulaşmasına kadar olan süreci hiyerarşik basamaklamalar üzerinden ifade eden bir süreç olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda kişi “farkındalık, (awareness), sempati duyma (attraction), ilgi duyma (attachment)” aşamalarından sonra en son basamak olarak “sadakat (allegiance)” aşamasına ulaşmakta ve sporu artık hayatının vazgeçilmez bir parçası haline getirmektedir (Funk ve James, 2015). Diğer yandan Türk Dil Kurumu’na (TDK) göre, bağlılık kelimesinin anlamları içerisinde “sadakat” kelimesinin de yer aldığı görülmektedir (Türk Dil Kurumu, 2019). “Spora bağlılık” ise, “spora ilişkin pozitif bilişsel ve duygusal durumları ifade eden bir süreç olarak, kişiyle sportif faaliyetler arasında bir bağ oluşması olarak tanımlanmıştır. Buradan hareketle “Psikolojik Süreç Modeli”nin en üst basamağında yer alan “sadakat ile spora bağlılık” kavramlarının kişinin kendinde konumlandığı yer bakımından hiyerarşik olarak aynı noktada olduğu söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında spor farkındalığı ile spora bağlılık ilişkisinin doğru orantılı olması beklenen bir durum olarak görülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, cinsiyet değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında ise anlamlı farklara rastlanmış, erkeklerin spor farkındalığı düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş değişkenine göre spora bağlılık ölçeği ve spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında herhangi bir anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Öğrenim durumu değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve tüm alt boyutlarında ise anlamlı farklara rastlanmış, öğrenim seviyesi yükseldikçe spor farkındalığı düzeyinin de yükseldiği, öğrenim durumu düştükçe, spor farkındalığı düzeyinin de düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında ise anlamlı farklara rastlanmış, evli ebeveynlerin spor farkındalığı düzeylerinin, bekâr ebeveynlere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sporla ilişki durumu değişkenine göre tüm ölçek ve alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Her iki ölçek ve alt boyutlarının tümünde sporla ilişki durumu hem katılımcı hem izleyici olan katılımcıların ebeveynlerin spora bağlılık düzeyleri ve spor farkındalığı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gelir düzeyi değişkenine göre spora bağlılık ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında ise anlamlı farklara rastlanmış, gelir düzeyi arttıkça spor farkındalığı düzeyinin de arttığı görülmüştür. Spor farkındalığı ölçeği ile spora bağlılık ölçeği arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir başka deyişle spor farkındalığı düzeyi arttıkça, spora bağlılığın da arttığı, spor farkındalığı düzeyi düştükçe, spora bağlılığın da düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

6.1. Öneriler

Araştırma kapsamı değerlendirildiğinde voleybol branşını kapsamaktadır. Gelecekteki araştırmaların diğer takım sporlarında (futbol, basketbol, hentbol vb.) ve bireysel sporlarda (güreş, tenis, atletizm, badminton vb.) yapılması önerilmektedir.

Ebeveynlerin spor bağlılığı ve spor farkındalığı çocuklarını spora yönlendirilmesinde etkili olduğu düşünölmektedir. Bu sebepten ötürü ebeveynlere yönelik daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Örnekleme gurubunun daha fazla bireyi kapsamaması önerilmektedir.

Bizim araştırmamız Ankara ilindeki ebeveynleri kapsamaktadır. Taşra şehirlerdeki ebeveynlere de araştırma yapılması önerilmektedir.

Bizim araştırmamız alt yapıda spor yapmakta olan çocukları kapsamaktadır. Profesyonel sporculara da çalışma yapılması önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Aaker, D. A., Kumar, V. and Day, G. S., (2007). *Marketing Research, 9. Edition*, John Wiley & Sons, Danvers.
- Akkoyun, F. (2005). *Gestalt terapi büyüme ve gelişme gücümüzün harekete geçişi. 2. Baskı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. Yayın No: 238.
- Albay, F., Çebi, A. İ., ve V. Gül. (2022). Spora bağlılığın üniversite öğrencilerinde etkileri. *Journal of ROL Sport Sciences*, 3(1), 91-98.
- Alpar R. (2016). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik*. Detay Yayıncılık, Dördüncü Baskı, Ankara.
- Altun, B. (2022). Takım sporcularının iletişim becerileri ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Álvarez, M. S., Balaguer, I., Castillo, I., and Duda, J. L. (2009). Coach autonomy support and quality of sport engagement in young soccer players. *The Spanish journal of psychology*, 12(1), 138-148.
- Aslan, K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2).
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. Manas Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji (3. baskı)*. Ankara: Usak Yayınları.
- Balay, R. (2000). *Özel ve resmi liselerde yönetici ve öğretmenlerin örgütsel bağlılığı (Ankara İli Örneği)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baltzell, A., Summers, J., Baltzell, A., and Summers, J. (2017). Mindfulness meditation in sport: Why MMTS 2.0. The Power of Mindfulness: *Mindfulness Meditation Training in Sport (MMTS)*, 17-22.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.

- Bishop, S. R., Lau, M., Shapiro, S., Carlson, L., Anderson, N. D., Carmody, J., and Devins, G. (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical psychology: Science and practice*, 11(3), 230.
- Blumenstein, B. (2001). Sport psychology *practice in two cultures: Similarities and differences*. *The practice of sport psychology*, 231-240.
- Boboc, D. (2017). Family environment and its role in the emergence of deviant behavior. *Contemporary Readings in Law and Social Justice*, 9(2), 330-336.
- Brezinka, W. (1994). *Socialization and education: Essays in conceptual criticism* (No. 63). Greenwood Publishing Group.
- Brockman, R., Jago, R., Fox K R, Thompson J, L, Cartwright K, and Page A S (2009). Get off the sofa and go and play: Family and socioeconomic influences on the physical activity of 10–11-year-old children. *BMC public health*. 9: 1-7.
- Brown, K. W., Ryan, R. M., and Creswell, J. D. (2007). Mindfulness: Theoretical foundations and evidence for its salutary effects. *Psychological inquiry*, 18(4), 211-237.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri (2. Basım)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Byun, S., Ruffini, C., Mills, J.E., Douglas, A.C., Niang, M., Stepchenkova, S., Lee, S.K., Loutfi, J., Lee, J.K., Atallah, M., and Blanton, M. (2009). Internet addiction: Metasynthesis of 1996-2006 quantitative research. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(2), 203-207.
- Can, E. ve Kızılet, A. (2021). Düzenli olarak antrenman yapan bireylerin spor salonlarına yönelik hizmet kalitesi algılarının spora bağlılığa etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (3), 87-97.
- Casper, J. M., Gray, D. P., and Stellino, M. B. (2007). A sport commitment model perspective on adult tennis players' participation frequency and purchase intention. *Sport Management Review*, 10(3), 253-278.
- Catak, P. D. ve Ögel, K. (2010). Bir terapi yöntemi olarak farkındalık/mindfulness as a therapy method. *Noro-Psikiyatri Arsivi*, 47(1), 69.

- Cengiz, C. (2022). *Gençlik ve spor, kültür ve turizm ile milli eğitim müdürlerinin spor farkındalıklarının incelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Cerin, E. ve Leslie, E. (2008). Sosyo-ekonomik durum, boş zaman fiziksel aktiviteye katılıma nasıl katkıda bulunur? *Sosyal bilimler ve tıp*, 66 (12), 2596-2609.
- Coakley, J. (1993). Social dimensions of intensive training and participation in youth sports. *Intensive participation in children's sports*, 77-94.
- Craig, P, and Mellor, T. M. (2010). Sport sociology. *Learning Matters*. p.:53-110.
- Çeliker, İ. (2021). *Elit güreşçilerin spora bağlılık düzeyleri ile kulüp antrenörlerinin etik liderlik ve etik dışı davranışlarına ilişkin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Bayburt Üniversitesi. Bayburt
- DeFreese, J. D., and Smith, A. L. (2013). Areas of work life and the athlete burnout-engagement relationship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 25(2), 180-196.
- Deikman, A. J. (2007). 'BEN'= FARKINDALIK. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, (16), 355-369.
- Delaney, T., and Madigan, T. (2021). *The sociology of sports: An introduction*. McFarland.
- Demirci, A. (2021). *Samsun spor taraftarlarının spor farkındalığı ile fanatiklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Samsun
- Demirci, F. S. (2010). Kurum kültürünün halkla ilişkiler çalışmalarına etkisi halkla ilişkiler ve kurum kültürü arasındaki etkileşim. *Verimlilik Dergisi*, (3), 65-103.
- Dever, A. (2010). *Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum*. Başlık Yayınları Grubu
- Dökmen, U. (2002). *Yarına kim kalacak? Evrenle uyumlaşma sürecinde var olmak, gelişmek, uzlaşmak*. Sistem Yayıncılık. Ankara
- Ekicioğlu, M. S. (2023). *Yüzme sporuyla ilgilenen bireylerin yaşam kalite ve spora bağlılık düzeyinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Sinop Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Sinop
- Erdemli, A. (1991). *Türk-Alman kültür diyalogunda spor ahlaki ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar*. Meva Matbaacılık ve Yayıncılık, (s. 50).

- Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm (Spor Felsefesi Yazıları)*, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 58.
- Ergül, M. A., Tınaz, C., & Ertaç, M. (2016). Lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Tenis branşı örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 69-83.
- Ermisket, T. (2022). *Amatör basketbolcularda görev ev EGO yönelimleri ile spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hatay Mustafa Kemal Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Hatay
- Fawver B, Cowan Rl, Decouto Bs, Lohse Kr, Podlog L, Williams Am. (2020). Psychological Characteristics, Sport Engagement, And Performance In Alpine Skiers. *Psychology Of Sport And Exercise*, 47, 101616.
- Fenci, N. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun öğretimine yönelik spor farkındalıklarının incelenmesi*. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep
- Fernandes, N., Correia, A., Abreu, A. M., and Biscaia, R. (2013). Relationship between sport commitment and sport consumer behavior. *Motricidade*, 9(4), 2-11.
- Funk, D. C., & James, J. (2001). The psychological continuum model: A conceptual framework for understanding an individual's psychological connection to sport. *Sport management review*, 4(2), 119-150.
- Golan, M., Weizman, A., Apter, A., & Fainaru, M. (1998). Parents as the exclusive agents of change in the treatment of childhood obesity. *The American journal of clinical nutrition*, 67(6), 1130-1135
- Guillén, F., and Martínez-Alvarado, J. R. (2014). The sport engagement scale: An adaptation of the Utrecht Work Engagement Scale (UWES) for the sports environment. *Universitas Psychologica*, 13(3), 975-984.
- Güven, S. (1999). *Toplumbilim*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Hanh, N. (1987). *The miracle of mindfulness: A manual on meditation* (Vol. 546). Beacon Press (MA).
- Hayes, S. C., and Wilson, K. G. (2003). Mindfulness: Method and process. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10(2), 161.

- Hergüner, G. (1991). Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1): 91-95.
- Hodge, K., Lonsdale, C., and Jackson, S. A. (2009). Athlete engagement in elite sport: An exploratory investigation of antecedents and consequences. *The Sport Psychologist*, 23(2), 186-202.
- İnal, A. N., & Giriş, S. B. (2000). *Spor bilimlerine giriş*. Desen Ofset Matbaacılık.
- Jarvis, M. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme psikolojisi*. Nelson Thornes.
- Kabat-Zinn, J. (2005). *Full Catastrophe Living: Using the Massachusetts Medical Center." face Stress, Pain, and Illness*. Delta Trade Paperbacks.
- Kabat-Zinn, J. (2009). *Letting everything become your teacher: 100 lessons in mindfulness*. Delta.
- Kangotan, S. (2020). *Dövüş sporcularının mükemmeliyetçilik ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi* Master's thesis, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Kaplan, Y., and Çetinkaya, G. (2014). Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2: 2, 120-125.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara, 27.
- Kardaş, N. T., Kardaş, S. B., and Sadık, R. (2017). Zihinsel engelli çocuğu olan bireylerin çocuklarının sportif etkinliklerine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 34-43.
- Kayış, A. (2013). Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım. *İlköğretim Online*, 12(1), 1-
- Kelecek, S., and Göktürk, E. (2017). Kadın futbolcularda sporcu bağlılığının sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2(2).
- Kelecek, S., and Koruç, Z. (2018). Futbolcuların güdusel yönelim ve spora bağlılık düzeylerinin sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 3(2).
- Koca, C. (2006). Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyet ilişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2), 81-99.

- Koller, C., and Brandle, F. (2015). *Goal!*. CUA Press. (s. 274)
- Konak, K. (2023). *Akademik personelin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Elâzığ
- Koryürek, C. (2003). Olimpiyatlar. İstanbul: Akbank Yayınları (s. 8)
- Köksal, G., and H. G, Ö. (2008). Çocuk ve ergenlik döneminde obezite. *Klasmat matbaacılık*, 8-28.
- Kuan, T. F. (2008). Mindfulness in early Buddhism. New approaches through psychology and textual analysis of Pali, Chinese and Sanskrit sources. *The Routledge publication: London and New York*.
- Kurt, İ. (2012). Toplumsallaşma sürecinin 'toplumsanallaşma' bağlamındaki yolculuğu. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 1-10.
- Küntay, E. (1991). *Çocuk ve gençlerde davranış bozukluğunu düzeltici önlem olarak spor. (Özet kitabı)*. Türk-Alman Kültür Dialogunda Spor Ahlâki ve Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, 155-158.
- Laker, A. (2012). Culture, education and sport. *In Sociology of Sport and Physical Education* (pp. 1-14). Routledge.
- Lonsdale, C., Hodge, K., and Jackson, S. A. (2007). Athlete engagement: II. Developmental and initial validation of the Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*.
- Lonsdale, C., Hodge, K., and Raedeke, T. D. (2007). Athlete engagement: I. A qualitative investigation of relevance and dimensions. *International Journal of Sport Psychology*, 451-470.
- Madak, E., Kumartaşlı, M., Gülen, Ö. and Sönmez, H. O. (2021). Taekwondo sporcularının spora bağlılık düzeylerinin milli sporculuk durumları ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 10 (3), 1-17.
- Martínez-Alvarado, J. R., Guillén García, F., and Feltz, D. (2016). Athletes' motivational needs regarding burnout and engagement. *Revista de psicología del deporte*, 25(1), 0065-71.
- Mengütay, S. (1997). *Morpa spor ansiklopedisi*. Cilt, 2, 156-249.

- Mercan, M. (2006). *Öğretmenlerde örgütsel bağlılık örgütsel yabancılaşma ve örgütsel vatandaşlık*. Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon
- Meyer, J. P., and Herscovitch, L. (2001). Commitment in the workplace: Toward a general model. *Human resource management review*, 11(3), 299-326.
- Özbaydar, S. (1983). *İnsan davranışının sınırları ve spor psikolojisi*. Altın Kitaplar.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırhan Yayınevi. Bölüm 1, 11, 14, 17, 18.
- Peke, K. (2020). *Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi*. Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul
- Pekel, H. A., Balcı, Ş. S., Arslan, Ö., Bağcı, E., Aydos, L., Tamer, K. , Pepe, H. ve Kalemoglu, Y. (2007). Atletizm yapan çocukların performansla ilgili fiziksel uygunluk test sonuçlarının ve bazı antropometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 5 (1), 427-438.
- Polat, Ş. (2019). *Üniversite öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi (Erzurum ili örneği)*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Raedeke, T. D., and Smith, A. L. (2001). Development and preliminary validation of an athlete burnout measure. *Journal of sport and exercise psychology*, 23(4), 281-306.
- Raporu, S. Ö. İ. K. (2014). *Onuncu Kalkınma Planı, Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. TC. Kalkınma Bakanlığı Yayınları.
- Sakallı, N. (2001). Beliefs about wife beating among Turkish college students: The effects of patriarchy, sexism, and sex differences. *Sex roles*, 44, 599-610.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 31(3), 609-627.
- Scanlan, T. K., Carpenter, P. J., Simons, J. P., Schmidt, G. W., and Keeler, B. (1993). An introduction to the sport commitment model. *Journal of sport and exercise psychology*, 15(1), 1-15.

- Scanlan, TK, Stein, GL ve Ravizza, K. (1989). Eski elit artistik patinajcılar üzerine derinlemesine bir çalışma: II. Zevk kaynakları. *Spor ve egzersiz psikolojisi dergisi*, 11 (1), 65-83.
- Schaufeli, W. B., and Bakker, A. B. (2004). Job demands, job resources, and their relationship with burnout and engagement: A multi-sample study. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 25(3), 293-315.
- Schaufeli, W. B., Salanova, M., González-Romá, V., and Bakker, A. B. (2002). The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness studies*, 3, 71-92.
- Shaffer, H. J., Hall, M. N., & Bilt, J. V. (2000). "Computer addiction": a critical consideration. *American journal of Orthopsychiatry*, 70(2), 162-168.
- Siesmaa E, Blitvich J, Telford A, Finch C. (2011). Factors that are most influential in children's continued and discontinued participation in organised sport: The role of sport injury and injury risk perceptions. *Nova Science*. 1: 47-84.
- Sırgancı, G., Ilgar, E. A., & Cihan, B. B. (2019). Spora bağlılık ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 5-19.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A. G. A., Avcı, Ö. G. S., Yalçınkaya, Ö. G. B., & Çavuşoğlu, S. B. (2020). Bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spor bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Journal, (Issn: 2630-631X)*, 6(34), 1310-1317.
- Şencan, H. (2002). *Bilimsel yazım*. İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayınları, (283).
- Tekin, A., Tekin, G. ve Çalışır, M. (2017). *Rekreasyonel spor*. Ed: Karaküçük, S., vd. "Rekreasyon Bilimi 2" içinde (s. 3-37). Ankara. Gazi Kitabevi
- Tezbaşaran A (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*, Türk Psikologlar Derneği, 2. Basım, Ankara.
- Thibaut, J. W. and Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. New York: Wiley.
- Treuthart, M. P. (1990). Adopting a more realistic definition of family. *Gonz. L. Rev.*, 26, 91.

- Uluç, E. A., ve Akçakoyun, F. (2021). Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolü: Çanakkale ili örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 424-437.
- Uyar, Y. ve Sunay, H. (2020). Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 46-5.
- Uyar, Y. (2023). *Spor farkındalığı*. Ankara: Akademisyen Kitabevi (s. 55).
- Uzgun, K., Pekel, H., ve Aydos, L. (2021). Rekreatif koşucuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(1).
- Uzun, E.S. (2023). *Elâzığ ilinde bulunan kamuya ait spor tesislerinden faydalanan bireylerin algıladıkları hizmet kalitesinin spora bağlılıklarına etkisi*. Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Elâzığ.
- Üçkardeş, E. (2020). Düzenli spor yapan rehber öğretmenlerin spor yapma düzeylerine göre psikolojik iyi hal düzeylerinin bazı demografik özellikler açısından incelenmesi. Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Toros Üniversitesi. Mersin
- Voight, M., and Callaghan, J. (2001). The use of sport psychology services at NCAA Division I universities from 1998-1999. *The Sport Psychologist*, 15(1), 91-102.
- Wann, DL ve Schrader, MP (1997). Takım kimliği ve bir spor karşılaşmasını izleme keyfi. *Algısal ve Motor Beceriler*, 84 (3), 954-954.
- Welk, G. J., Wood, K., and Morss, G. (2003). Parental influences on physical activity in children: An exploration of potential mechanisms. *Pediatric exercise science*, 15(1), 19-33.
- Wijtzes A I, Jansen W, Bouthoorn S H, Pot N, Hofman A, Jaddoe V W, Raat H (2014). Social inequalities in young children's sports participation and outdoor play. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(1): 1-10.
- Yamaner, F., Uzunlar, H., ve Efdal, A. (2019). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spora bağlılık düzeyi ile sporun yaşam becerilerine olan etkileri arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi*, 11. Uluslararası Spor Camiası Sempozyumu Tam Metinleri, 23-31.

- Yerlikaya, G. (2019). *Bisikletçilerin sporcu bağılıklarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, 27-60
- Yetim, A (2014). *Sosyoloji ve Spor*. Morpa Kültür Yayınları. Ankara. Bölüm 2, 3
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
- Yetim, A. (2016). *Sporun tanımı, alanı, amaç ve fonksiyonları. Sporda Etkili İletişim*. Spor Kitabevi. Ankara. Bölüm, 1.
- Yetiş, Ü., Aytaç, K. Y., ve Gündoğdu, M. (2022). Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin farklı değişkenlere göre spor farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 1), 594-602.
- Yorulmazlar, M. (2012). *Tarihi ve genel anlamıyla spor*. Din ve Hayat, 17, 4-10.

EKLER

EK-1 Kişisel bilgi formu

Değerli katılımcı;

Aydınlatılmış Onam Formu; Sayın gönüllü, Bozok Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN'ın danışmanlığında yürütülen bir yüksek lisans tez çalışmasına katılmak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu araştırmada size spor ve sporla ilişkilendirilmek amacıyla çeşitli sorular yöneltilenektir. Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra isterseniz yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırmanın sonuçları yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Sunmuş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Koray YARDIMCI

Yozgat Bozok Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz

- 1) Kadın ()
- 2) Erkek ()

Yaşınız

- 1) 25-30 ()
- 2) 31-36 ()
- 3) 37-42 ()
- 4) 43-48 ()

Eğitim Durumunuz

- 1) İlkokul ()
- 2) Ortaokul ()
- 3) Lise ()
- 4) Üniversite ()
- 5) Lisansüstü ()

Medeni Haliniz

- 1) Evli ()
- 2) Bekâr ()

Sporla İlişkinizi Nasıl Tanımlarsınız

- 1) İzleyici ()
- 2) Katılımcı ()
- 3) Hem İzleyici Hem Katılımcı ()
- 4) Sporla Bir İlişkim Yok ()

Gelir Durumunuz

- 1) 8500 ve altı
- 2) 8501 - 13499
- 3) 13500 - 18499
- 4) 18500- 23499
- 5) 23500 ve üzeri

EK-2 Spor farkındalığı ölçeği

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.					
2. Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.					
3. Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.					
4. Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.					
5. Sporda başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.					
6. Önemli spor olaylarını aklımda tutmaya çalışırım.					
7. Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.					
8. Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.					
9. Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.					
10. Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.					
11. Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.					
12. Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.					
13. Spor dallarının temel materyallerinin özelliklerini tanımlayabilirim.					
14. Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden söyleyebilirim.					
15. Spor ile ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.					
16. Sporda merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.					
17. İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.					
18. Spor programlarını izlerken seçici davranırım.					
19. Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkler hafızamda yer edinmiştir.					
20. Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.					
21. Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.					
22. Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğu düşünüyorum.					
23. Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünüyorum.					

24. Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.					
25. Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünüyorum.					
26. Spor, farklı kültürlerden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.					
27. Etrafımda spor yapan insanlar gördüğümde onları saygıyla karşılarım.					
28. Spor yapmak beni mutlu eder.					
29. Çocukların gelişimleri için spor faydalıdır.					
30. Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmadığını düşünürüm.					

EK-3 Spora bağlılık ölçeği

Spora Bağlılık Ölçeği

Aşağıda belirtilen ifadeler spora bağlılığınız ile ilgilidir. 1-5 arasında derecelendirilen bu ölçekte, size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

		Hemen Hemen Hiç	Nadiren	Ara sıra	Sık sık	Hemen hemen her zaman
1	Uzun süre antrenman yapabilirim	1	2	3	4	5
2	Antrenmanıma düzenli olarak devam ederim.	1	2	3	4	5
3	Antrenman yaparken kendime meydan okurum	1	2	3	4	5
4	Antrenman yapmak için istekliyim.	1	2	3	4	5
5	Yaptığım spordan gurur duyarım.	1	2	3	4	5
6	Antrenman sırasında kendimi fiziksel olarak enerjik hissederim.	1	2	3	4	5
7	Sabah kalktığımda antrenman yapmak için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
8	Antrenman yaparken kendimi güçlü hissederim.	1	2	3	4	5
9	Yaptığım spor benim için anlam doludur.	1	2	3	4	5
10	Antrenman yaparken kendimi kaptırırım.	1	2	3	4	5
11	Antrenman sırasında konsantre olmak beni mutlu eder.	1	2	3	4	5
12	Antrenman yaparken kendimi farklı bir dünyada hissederim.	1	2	3	4	5
13	Antrenman yaparken etrafımda olanların farkında olmam.	1	2	3	4	5
14	Antrenmanımı özümserim.	1	2	3	4	5
15	Antrenman sırasında zamanın nasıl geçtiğini anlamam.	1	2	3	4	5